

Tilintarkastajan alkutaipaleella - Tilintarkastusharjoittelijan päivä- kirja

Inka Haavisto

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma

Amk-opinnäytetyö

2025

Tiivistelmä

Tekijä Inka Haavisto
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Tilintarkastajan alkutaipaleella – Tilintarkastusharjoittelijan päiväkirja
Sivu- ja liitesivumäärä 43
<p>Tässä päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä seurataan tekijän ammatillista kehittymistä tilintarkastusharjoittelijana kahdeksan viikon seurantajakson aikana. Opinnäytetyön alussa määritellään ammatillisen kehittymisen teemat, joiden kautta kehittymistä seurataan seurantajakson aikana sekä käydään läpi lyhyesti työympäristöä, toimenkuvaa ja työssä tarvittavaa osaamista. Johdannon lopussa on avattu työn ja tilintarkastuksen kannalta olennaisia käsitteitä.</p> <p>Seuraavassa luvussa kerrotaan tekijän työtehtävistä, työssä tarvittavista taidoista ja osaamisesta. Tekijän osaaminen on aloittelevan toimijan tasolla, eikä tilintarkastuksesta ei ole aiempaa kokemusta, joten uutta opittavaa on paljon. Luvussa esitellään myös työhön liittyvät ulkoiset ja sisäiset sidosryhmät ja kerrotaan työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista.</p> <p>Seurantajakson käsittely alkaa kolmannessa luvussa. Seurantajakso sijoittuu tilintarkastuksen kiirekauteen, helmi-huhtikuun ajalle. Seurantajaksoon kuuluvien kahdeksan viikonaikana tekijä kuvailee päivittäisiä työtehtäviään ja näistä esiin nousseita havaintoja sekä oivalluksia. Jokaisen viikon päätteeksi on viikkoanalyysi, jossa tekijä käy viikon aikana työtehtävien kautta esiin tulleita aihealueita läpi alan artikkeleihin ja ammattikirjallisuuteen viitaten samalla pohtien omaa ammatillista kehittymistään. Seurantajakson aikana tekijä syventää ymmärrystään tilintarkastuksesta ja sen prosesseista sekä työssä tarvittavien järjestelmien käytöstä.</p> <p>Seurantajakson päätteeksi tekijä analysoi omaa ammatillista kehittymistään seurantajakson aikana. Tekijä havaitsee kehittyneensä tilintarkastajana, ajanhallinnassa sekä tiimityöskentelyssä. Seurantajakson päätteeksi ymmärrys tilintarkastusprosessista ja -toimenpiteistä on kasvanut ja työskentely tehostunut. Oppimispäiväkirja muotoinen opinnäytetyö koettiin hyödylliseksi ja työelämässä kehittymistä tukevaksi.</p>
Asiasanat Tilintarkastus, tilintarkastaja, ammatillinen kehittyminen, kirjanpito

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lähtötilanteen kuvaus.....	4
2.1	Oman nykyisen työn analysointi	4
2.2	Sidosryhmien esittely	5
2.3	Työpaikan vuorovaikutustilanteet	6
3	Seurantajakson raportointi viikkoanalyyseineen	8
3.1	Seurantaviikko 1.....	8
3.2	Seurantaviikko 2.....	13
3.3	Seurantaviikko 3.....	16
3.4	Seurantaviikko 4.....	19
3.5	Seurantaviikko 5.....	23
3.6	Seurantaviikko 6.....	27
3.7	Seurantaviikko 7.....	31
3.8	Seurantaviikko 8.....	34
4	Pohdinta.....	39
	Lähteet.....	42

1 Johdanto

Tässä päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä seuraan omaa ammatillista kehittymistäni tilintarkastuksen harjoittelijana kahdeksan viikon seurantajakson aikana. Työssäni avaan ensin oman lähtötilanteeni ennen kahdeksan viikon seurantajakson alkua. Seurantajakson aikana kuvaan päivittäiset työtehtäväni ja koostan jokaisen viikon lopuksi ajatukseni ja oppini viikkoanalyysiin. Seurantajakso alkaa harjoittelujaksonei keskivaiheilta 17.2.2025 ja päättyy harjoitteluni loppumetreille 11.4.2025. Työn lopussa analysoin oman osaamiseni kehittymistä seurantajakson päätyttyä itselleni asettamieni ammatillisen kehittymisen tavoitteiden avulla.

Harjoitteluni aikana työskentelen eräässä suuressa tilintarkastusorganisaatiossa. Harjoitteluni aloitin vuoden 2025 tammikuussa ja harjoitteluni päättyy huhtikuun 2025 lopussa. Harjoitteluni osuu tilintarkastuksen näkökulmasta vuoden kiireisimpään kohtaan, sillä useimpien yritysten tilikausi on tullut päätökseen vuodenvaihteessa eli tilinpäätökset valmistuvat kyseisenä aikana. Yrityksessä työskentelen osana tilintarkastustiimiä ja sen sisällä pienemmissä toimeksiantotiimeissä, joissa suoritamme erilaisia tilintarkastuksia.

Harjoitteluni aikana olen suosinut pääsääntöisesti toimistolla olemista, sillä koen toimiston tarjoavan työskentelylleni parhaimmat työskentelyolosuhteet, ja toimistolla ollessa myös avun pyytäminen on helpompaa verrattuna etätyöskentelyyn. Toimistomme sijaitsee Helsingissä, ja uusissa moderneissa tiloissa on panostettu selvästi työntekijöiden viihtyvyyteen. Myös työntekijöiden koulutautumiseen kannustetaan, ja meille uusille työntekijöille tarjottiin harjoittelun alussa kattava perehdytys ja muita itsenäisesti läpikäytäviä koulutusmateriaaleja, joiden siivittämänä pääsimme kiinni todellisiin työtehtäviin. Työpaikan avoin ilmapiiri teki töiden aloittamisesta helpompaa; harjoittelijoita kannustettiin kysymään ongelmatilanteissa apua matalalla kynnyksellä ja matalan organisaatiorakenteen ansiosta apua on helppo kysyä keneltä vain.

Tilintarkastusharjoittelijalta ei vaadita aiempaa kokemusta tilintarkastuksesta, sillä työn oppii parhaiten tekemällä. Itselläni ei ole kokemusta tilintarkastuksen parista, muuten kuin koulussa käytyjen kurssien kautta kertynyt oppi. Vaikka kokemusta tilintarkastuksesta ei ole, jokapäiväistä työtä merkittävästi helpottavat koulussa käytyjen kurssien avulla kerätty ymmärrys kirjanpidosta sekä tilinpäätöksistä, tietotekniset taidot erityisesti Excelin parissa sekä kursseilla tehty erilaiset tehtävät taloushallinnon eri ohjelmilla, kuten Procountorilla. Koulusta kerätyn opin lisäksi huomaan hyötyväni aiemmasta kesätyöstäni ostoreskontran parissa, jossa pääsin syvällisemmin ymmärtämään ostoreskontran toimintaa, ostolaskujen parissa työskentelyä ja ostoreskontran linkittymistä pääkirjanpitoon ja muihin yrityksen taloudellisiin toimiin.

Työni päätavoitteena on seurata omaa ammatillista kehittymistäni tilintarkastusharjoitteluni aikana erilaisten teemojen kautta. Päätavoitteenani harjoittelujaksoni kannalta ja näin ollen opinnäytetyöni kannalta on päästä sisään tilintarkastustyöhön, eli ymmärtää tilintarkastajan työnkuvaa, erilaisia työtehtäviä ja syventää näissä vaadittavia tietoja ja taitoja. Tähän pyrin kehittämällä osaamistani ja tietojani viikoittaisissa työtehtävissäni, jotta näistä suoriutuminen tulisi rutiininomaisemmaksi ja työskentely tehokkaammaksi. Syvennetyn osaamisen avulla pyrin kykenemään mahdollisimman itsenäiseen työskentelyyn seurantajakson lopussa verrattuna lähtötilanteeseen. Toisena tavoitteena on oppia käyttämään erilaisia työssä käytettäviä järjestelmiä ja ohjelmia sekä sujuvoittaa Excelin parissa työskentelyä. Tavoitteiden toteutuminen vaatii opinnäytetyön kautta paneutumista syvällisemmin teoriaan ja uuden tiedon hankintaa, joita pystyn hyödyntämään käytännössä työssäni ja töissä uusien asioiden nopeaa sisäistämistä.

Peittomatriisi (taulukko 1) kuvaa, miten ammatillisen kehittymisen tavoitteet linkittyvät seurantaviikoihin, tietoperustaan sekä omaan ammatilliseen kehittymiseen seurantajakson jälkeen.

Taulukko 1. Peittomatriisi päiväkirjaopinnäytetyön tekstinsisäisistä kytköksistä

Oman ammatillisen kehittymisen tavoitteet	Tietoperustan luku raportissa	Seurantaviikko	Oman ammatillisen kehittymisen tulokset
1. Asunto-osakeyhtiöiden tarkastus	2.1, 3.1	Viikot 1–8	3.1 ja 4
2. Yksittäisten erien tarkastukset ja näiden sisäistäminen	2.1	Viikot 1–4 ja 8	3.1–3.4, 3.8 ja 4
3. Erilaisten työkalujen, ohjelmistojen ja Excelin käyttö	2.1, 3.3	Viikot 2–3	3.2 ja 4
4. ISA-standardeihin tutustuminen	1	Viikko 3 ja 7	3.3, 3.7 ja 4

Seuraavaksi avaan tarkemmin tilintarkastukseen olennaisesti liittyviä käsitteitä.

Tilinpäätös. Tilinpäätös on kokonaisuus, joka sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman sekä liitetiedot. Lisäksi sen yhteydessä on toimintakertomus. Tilinpäätöksen tarkoituksena on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta tilinpäätöshetkellä. Tilintarkastuksessa varmistetaan, että nämä on laadittu käyttäen ja noudattaen asianmukaisia lakeja, normeja ja säännöksiä. Tilinpäätöksen rakenteeseen vaikuttaa yrityksen kokoluokka, pienimmät yritykset on vapautettu rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen laadinnasta. (Salmi, luku 1.7; Suomen Taloushallintoliitto ry.)

ISA-standardit (International Standards of Auditing). Kansainväliset ISA-standardit määrittelee IAASB-komitea (International Auditing and Assurance Standards Board), ja ne koskevat kaikkia tilinpäätökseen tehtäviä tilintarkastuksia. Ne luovat tilintarkastuksen osa-alueille peruseriaatteet, tavoitteet sekä ohjeet tarkastukseen ja sen dokumentointiin, joiden pohjalta tilintarkastaja suorittaa tilintarkastuksen. (Suomen Tilintarkastajat s.a.)

Olennaisuus. Tilintarkastuksessa olennaisuudella tarkoitetaan, että joku/jotkut virheellisyydet tai puutteet tilinpäätöksessä, yksin tai yhdessä, vaikuttavat sitä käyttävien sidosryhmien tekemiin taloudellisiin päätöksiin, jotka sidosryhmät tekevät tilinpäätöksen perusteella (Halonen & Steiner, 132). ISA 315-standardissa on säädetty, että tilintarkastajan on arvioitava olennaisen virheellisyyden riskejä ja suunniteltava näitä vastaavat toimenpiteet tarkastukseen (IFAC 2024, s.248).

Tilintarkastusevidenssi. ISA 500-standardissa on säädetty tilintarkastusevidenssistä. Sen mukaan evidenssillä tarkoitetaan tietoa, jonka perusteella tilintarkastaja tekee johtopäätökset lausuntoansa varten. Tilintarkastusevidenssinä käytetään niin tilinpäätöksen perustana olevaa kirjanpitoaineistoa kuin myös muita lähteitä, kuten ulkoisia lähteitä tai johdon käyttämää erityisasiantuntijaa. (IFAC 2024, s.367–368.)

Tilintarkastusriski. Tämä on riski siitä, että tilintarkastaja antaa vakiomuotoisen tilintarkastuslausunnon, vaikka tilinpäätös on oleellisesti virheellinen. Tilintarkastusriski muodostuu olennaisen virheellisyyden riskistä ja havaitsemisriskistä. Havaitsemisriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, ettei tilintarkastaja havaitse olennaista virheellisyyttä tarkastustoimista huolimatta. Olennaisen virheellisyyden riski koostuu myös kahdesta osasta: toimintariskistä ja kontrolliriskistä. Toimintariski on liiketapah- tumien, tilien saldojen tai tilinpäätöserän alttius virheellisyydelle. Kontrolliriski on riski siitä, ettei yri- tyksen sisäinen valvonta havaitse ja korjaa virheellisyyksiä. (Halonen & Steiner, 45–46.)

Tilintarkastusdokumentaatio ("työpaperit"). Aineisto, johon dokumentoidaan suoritettut tilintarkastus- toimenpiteet, hankittu evidenssi ja tilintarkastajan johtopäätökset (Laine 28.8.2024).

2 Lähtötilanteen kuvaus

Tässä luvussa käydään läpi työhöni kuuluvia työtehtäviä, niissä vaadittavia tietoja sekä taitoja ja oman osaamisen niin sanottuja heikkoja kohtia, joiden kehittäminen vaatii panostusta ja uuden oppimista. Tämän lisäksi käydään läpi, millaisia sidosryhmiä tilintarkastajalla on ja millaisia vuorovai-
kutustilanteita kohtaan työssäni.

2.1 Oman nykyisen työn analysointi

Tilintarkastusharjoittelijana avustan kokeneempia tilintarkastajia tekemällä toimeksiannoista yksinkertaisempien ja vähemmän riskisten erien tarkastusta. Työtehtäväni keskittyvät lähinnä tilintarkastusevidenssin tarkastamiseen ja dokumentoimiseen eri toimeksiannoissa. Työtehtäväni ovat pitäneet sisällään seuraavanlaisia tehtäviä:

- Tilinpäätösten prikkaukset, jossa tarkastetaan tilinpäätöstietojen oikeellisuus ja yhtenäisyys vertaamalla niitä yhtiön kirjanpitoon tai ulkoisiin lähteisiin.
- Ostovelkojen ja myyntisaamisten tarkastaminen, jossa tarkastetaan vuoden vaihteessa avoinna olevien laskujen olevan arvostettu oikein ja että ne on kirjattu oikealle tilikaudelle.
- Osto- ja myyntireskontran täsmäytys ja katkon tarkastus, jossa tarkastetaan myyntien ja ostojen olemassaolo, oikeellisuus ja kuuluminen oikealla tilikaudelle erityisesti tilikauden vaihtumisen ajankohtana.
- Raha- ja pankkisaamisten tarkastaminen, jossa täsmäytetään tilinpäätöksessä annetut luvut ulkopuolisiin pankilta saatuihin saldovahvistuksiin tai tilioitteisiin.
- Asunto-osakeyhtiöiden tarkastus, jossa suoritan tarkastuksen itsenäisemmin ja vastaan tarkastuksen etenemisestä. Tarkastus muodostuu kokonaisuudesta, jossa käydään läpi asunto-osakeyhtiön hallinto, tuloslaskelma, tase, ja tilinpäätös.
- Edellisvuoden ja tarkastettavan tilikauden tilinpäätöslukujen kirjaaminen järjestelmiin

Työtehtävissäni on korostunut hyvien tiedonkäsittelytaitojen, kärsivällisyyden ja omien opintojeni tärkeys. Työssäni käytän paljon erilaisia taloushallinnonohjelmia, työpapereita ja Exceliä, joten opiskeluni aikana opitut tietotekniset taidot ovat olleet hyödyksi. Myös aiemman työkokemuksen kautta tullut ymmärrys taloushallinnon ohjelmista on auttanut huomattavasti työtehtävieni kanssa. Opintojeni aikana käydyt tilintarkastuksen ja kirjanpidon kurssit ovat luoneet hyvän pohjan osaamiselleni, joiden pohjalta uusien tehtävien hahmottaminen ja ymmärtäminen on ollut helpompaa.

Osaamisen tasoni on aloittelevan toimijan tasolla. Työtehtävistä selviämiseen tarvitsen kokeneempien kollegoiden ohjeita, ja opastusta eli itsenäinen työskentely ei onnistu vielä omalla osaamiselleni. Ongelmatilanteissa osaavampien kollegoiden apu on ollut välttämätöntä. Harjoitteluni aikana

tavoitteenani on edistää omaa osaamistani tasolle, jossa pystyn toimimaan oman osaamiseni puitteissa itsenäisemmin, jolloin myös työtehtävieni suoritusvauhti kehittyisi. Tämän toteutumiseksi, on kehitettävä omaa osaamistani työtehtäviäni koskevien asioiden parissa hyödyntäen teoriaa kirjallisista lähteistä kuin myös laeista sekä seuraamalla osaavampien kollegoiden työskentelyä samojen tehtävien parissa.

2.2 Sidosryhmien esittely

Työskentelen tilintarkastusyhteisössä, ja sen sisällä osana erilaisia toimeksiantotiimejä. Toimeksiantotiimeissä tiimillä on oma asiakas, jonka tilintarkastuksen parissa työskennellään. Toimeksiantojen kokoonpanot vaihtelevat asiakkaan mukaan, osa tiimeistä koostuu muutamasta tilintarkastajasta, kun osaa työstetään isommalla kokoonpanolla. Työskentely tapahtuu lähes aina tiimeissä, joten kollegoiden välinen sujuva yhteistyö ja kommunikaatio on suuressa roolissa tarkastuksen onnistuneessa toteutuksessa. Tiimit saattavat sisältää asiantuntijoita usealta eri toimistolta, joten yhteistyötä tehdään myös etäyhteyksiä pitkin.

Tilintarkastajan työtä on tukemassa monia sisäisiä sidosryhmiä, jotka koostuvat erilaisista asiantuntijoista. Haastavimmassa toimeksiannoissa saatetaan tarvita veroasiantuntijoiden apua tai lakipalveluita. Myös ajankohtaiseksi noussut kestävyysraportointi on tuonut vastuullisuuspalvelut osaksi tilintarkastuksia. Organisaation sisäisesti koulutaudutaan paljon, ja siitä vastaavat HR-tiimi sekä oman talon sisältä löytyvät alan ammattilaiset tai ulkopuoliset koulutuksien vetäjät. Tämä on tärkeää, jotta saadaan ylläpidettyä ja kehitettyä tilintarkastajien ammattitaitoa ja tiedotettua työnteekijöitä alaa koskevista ajankohtaisista asioista ja sitä koskevista muutoksista. Koulutuksissa jaetaan olennaista tietoa alaan liittyvistä muutoksista, kuten uusista laista, standardeista ja muista alaan olennaisesti liittyvistä muutoksista. Työskentelyssä käytetään paljon erilaisia ohjelmia ja työskentely tapahtuu tietokoneiden kanssa. IT-tuki onkin kriittinen sidosryhmä, sillä se pitää huolta järjestelmien sekä työvälineiden toimivuudesta, ajan tasalla olemisesta ja avustavat mahdollisissa ongelmatilanteissa. Aulapalvelu, joka ottaa vastaan postin ja asiakkaan tuomat materiaalit ovat helpottamassa työpäivien kulkua, kun ei tarvitse olla vastaanottamassa itse asiakkaan tuomia lisämateriaaleja, vaan nämä voi hakea itselle sopivana hetkenä aulapalveluilta.

Ulkoisista sidosryhmistä olennaisin ja tärkein ovat asiakasyritykset, joiden kanssa tiimit työskentelevät toimeksiannon ajan. Asiakkaisiin ollaan yhteydessä, tarvittavien materiaalien ja mahdollisten lisäkysymysten ilmetessä ja heidät pidetään ajan tasalla tilintarkastuksen etenemisestä. Myös asiakkaiden omat sidosryhmät, kuten pankit ja heidän asiakkaansa, ovat osa ulkoisten sidosryhmien joukkoa. Heiltä pyydetään esimerkiksi vahvistuksia ostoihin ja myynteihin, kuten kauppakirjoja tai myyntilistoja, sekä asiakkaan pankkitileihin ja lainoihin liittyviä saldovahvistuksia. Tilintarkastajan työhön liittyy paljon lakeja ja sääntelyä, joten myös julkishallinto vaikuttaa vahvasti tilintarkastajan

työhön. Yksi olennaisista ulkoisista sidosryhmistä on PRH, joka vastaa tilintarkastuksen valvonnasta ja tilintarkastajien hyväksymisestä Suomessa (PRH s.a.). Kuvassa 1 on kuvattu tilintarkastajaan liitännäisiä ulkoisia ja sisäisiä sidosryhmiä.

Kuva 1. Tilintarkastajan ulkoiset ja sisäiset sidosryhmät

2.3 Työpaikan vuorovaikutustilanteet

Tilintarkastajana työskennellään tiiviisti tiimeissä ja asiakkaiden kanssa yhteistyössä, joten hyvät vuorovaikutustaidot ovat yksi tilintarkastajan tärkeimmistä ominaisuuksista. Välillä hyvinkin kiireissä toimeksiannoissa tiimin sisäinen kommunikointi on välttämätöntä, jotta toimeksianto saadaan valmiiksi määräaikaan mennessä. Kommunikointi tapahtuu toimistolla kasvotusten ja etäyhteyksin Teams-sovelluksen kautta tai välillä sähköpostien välityksellä.

Asiakkaiden kanssa kommunikointi tapahtuu useimmiten sähköpostin välityksellä. Sähköpostien välityksellä pyydetään lisämateriaalia tarkastusta varten ja kerrotaan asiakkaalle tarkastuksen tilanteesta sekä edistymisestä. Asiakkaiden kanssa pidetään myös palavereja niin Teamsin välityksellä kuin myös paikan päällä omalla toimistolla tai asiakkaan luona. Asiakkaiden luona käydään usein myös esimerkiksi inventaarien teon yhteydessä.

Olen kokenut vuorovaikutustilanteet toimistolla paikan päällä helpommiksi kuin etäyhteyksin chatin kautta tapahtuvat, sillä tällöin kysymykset on helpompi esittää näyttäen samalla, mitä on tehnyt ja missä kohtasi haasteita. Etäyhteyksin puheluiden välityksellä kysymysten esittäminen on ollut helpompaa näytönjako-ominaisuuden ansiosta. Tätä olenkin alkanut suosimaan chatin sijaan, sillä

ammattitermistön osaamiseni on vielä vajavaista, joten kysymysten muotoileminen on välillä hankalaa ilman oikeita termejä. Tällöin myös vastapuolen on hankalampi ymmärtää kysyttyä asiaa. Oman tiimin sisäisissä "statuspalavereissa", joissa käydään läpi tarkastusten tilannetta ja asiakailta saatu informaatiota on välillä hankala pysyä mukana, sillä harjoittelijana kaikki tarkastukset ovat uusia ja asiakasyritykset usein tuntemattomia. Harjoittelun edetessä ja oman osaamiseni kehittyessä, kun ammattisanasto ja erilaiset termit tulevat tutuiksi, kehittyvät vuorovaikutustaidot tiimiläisten kesken ja pystyn tuomaan enemmän omia mielteitäni esille palavereissa.

3 Seurantajakson raportointi viikkoanalyysineen

Tässä luvussa kuvaan kahdeksan viikon ajan päivittäisiä työtehtäviäni ja työpäivieni kulkua. Seurantajakso alkaa 17.2.2025 ja päättyy 11.4.2025. Jokainen seurantaviikko päättyy viikkoanalyysiin, jossa pohdin kulunutta viikkoa ja analysoin sen sisältöä sekä tuomaa oppia ja oivalluksia.

3.1 Seurantaviikko 1

Maanantai 17.2.2025

Päivä alkoi viikonlopun aikana tulleiden sähköpostien ja Teams-viestien lukemisella ja vastaamisella. Heti aamusta viestittelin myös erään asunto-osakeyhtiön isännöitsijän kanssa, jotta saatiin viimeiset tilintarkastukseen liittyvät asiat hoidettua ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista.

Aamun tilannekatsauksen jälkeen oli uudesta toimeksiannosta aloituspalaveri, jossa kävimme läpi liittyvät aikataulut, työtehtävät ja työnjaon. Kyseessä oli suhteellisen kiireellinen toimeksianto, jonka parissa vierähtää ainakin tämä kyseinen viikko melkein kokonaisuudessaan. Kyseessä on konserni, jonka tytäryhtiöihin kuuluu reippaasti kiinteistöosakeyhtiöitä. Meitä on tiimissä useampi harjoittelija ja me paneudumme juuri näihin kiinteistöosakeyhtiöihin, sillä ne ovat suhteellisen yksinkertaisia tarkastusprosessiltaan. Alkuviikon tavoitteeksi asetimme ensimmäiseen tytäryhtiöön kuuluvien kiinteistöosakeyhtiöiden tarkastuksien valmiiksi saamisen.

Palaverin jälkeen loppupäivä kului tarkastusten parissa. Tarkastettavissa erissä korostuivat konsernierät, joita täsmäytin konsernilakanaan ja poistot, joita täsmäytin poistolakanaan. Jokaisen tarkastuksen jälkeen prikkasin vielä yhtiön tilinpäätöksen. Sain tarkastettua yhteensä neljä yhtiötä, mutta näistä mikään ei tullut vielä täysin valmiiksi, sillä näiden tarkastuksista kysymyksiä nousi esimerkiksi SVOP:in muutoksista ja tuloslaskelmalta puuttuvista eristä, joista kysyimme kirjanpitäjältä. Näiden yhtiöiden valmiiksi saaminen jää siis odottamaan kirjanpitäjältä tulevia vastauksia.

Tiistai 18.2.2025

Tänään jatkoin eilen antanutta toimeksiantoa. Alkuun tarkastin sähköpostit, joista löytyi vastaukset eilen kirjanpitäjälle esitettyihin kysymyksiin koskien SVOP:ia ja tuloslaskelman eriä. Näiden avulla viimeistelyä eilen aloittamani neljä yhtiötä. Näiden viimeistelyn jälkeen siirryin uusiin yhtiöihin, joita ehdin aloittaa kaksi kappaletta, mutta kumpaakaan en saanut vielä valmiiksi, sillä näistäkin oli kysyttävää kirjanpitäjältä. Prikkasin näiden tilinpäätökset kuitenkin jo pois alta ja siirryin sitten muiden töiden pariin.

Loppupäivän aikana tein erilaisia prikkauksia, yhden emoyhtiön tilinpäätöksen prikkauksen ja poistolakanan prikkauksen. Näiden lisäksi ehdin aloittaa vielä toisen konsernin emon osalta sisäisten

erien, eli konserniin kuuluvien yhtiöiden välisten velkojen ja saamisten tarkastusta. Tämä jäi kuitenkin kesken, kun totesin tarvitsevani tähän kokeneemman kollegan apua, jotta tarkastuksen saisin tehtyä. Tämän päätin jättää huomiseksi aamulle odottamaan.

Keskiviikko 19.2.2025

Tänään työstin pelkästään pieniä konserniyhtiöitä, sillä halusin saada nämä mahdollisimman nopeasti pois alta ennen uusien tarkastuksien alkamista. Oli mukava huomata, kuinka nopeasti jutun juonesta sai kiinni: maanantaina, kun aloitin, sain päivässä tarkastettua neljä yhtiötä, kun aikaa meni niin materiaalien etsimiseen kuin myös tarkastamiseen, ja tänään sain tarkastettua päivän aikana yhteensä kahdeksan yhtiötä.

Yhtäkään en tosin saanut valmiiksi, sillä kaikissa oli tilinpäätöksessä tai muissa kirjauksissa, jotain joka kirjanpitäjän tulisi korjata ennen kuin tarkastus saadaan valmiiksi. Olen harjoitteluni aikana huomannut, että tarkastuksista ilmenee usein epäselviä kohtia, joista pitää kysyä selvityksiä asiakkaalta.

Pienten yhtiöiden tarkastamisen lisäksi tänään piti perehtyä tarkemmin emojen sisäisten erien tarkastukseen, mutta sen päätin jättää kuitenkin huomiseksi ja panostaa tänään ainoastaan pieneimpiin yhtiöihin.

Torstai 20.2.2025

Aamulla starttasin kokeneemman kollegan avulla emojen konsernisaamisten tarkastuksella. Sain hyvät vinkit ja neuvot, joiden avulla ymmärsin, miten konsernilakanaa kuului näissä käyttää.

Sain tarkastettua kolmen emon sisäiset erät, tosin konsernilakana heitti kapulaa rattaisiin. Konsernilakanalla osa luvuista oli väärin tilien alla, jonka seurauksena tarkastaminen oli varsin hidasta. Ainoastaan yhden yhtiön osalla jäi täsmäytys osittain vaiheeseen, kun lakanasta ei löytynyt tasetta vastaavia eriä. Tämä meni myös selvitykseen kirjanpitäjälle, jolta toivottavasti saadaan pian korjatut materiaalit. Sisäisten erien jälkeen tarkastin vielä näistä kolmesta SVOP:ien lisäyksien oikeellisuuden, eli näissä tapauksissa tarkastin, oliko näiden kaikkien yhteinen emoyhtiö tehnyt päätöksen SVOP:n myöntämisestä hallituksen kokouksessa, ja täsmäsivätkö päätösten summat taseen muutoksiin.

Loppupäivän työstin kokonaan toista toimeksiantoa. Kyseessä on pieni, emon ja sen tytäryhtiön, tarkastus, jota olen suorittanut itsenäisesti muiden töiden ohella. Tarkastuksen olen suorittanut suurimmalta osalta jo aiemmin, joten tänään oli lähinnä vanhojen työpapereiden viimeistelyä ja muuttaman uuden työpaperin teko. Tarkastin verojen oikeellisuuden verolaskelmalla, lähipiiritapahtumat

sekä prikkasin molempien yhtiöiden tilinpäätökset. Tarkastuksesta jäi ainoastaan muutama kysymys, toinen koskee palkkojen tarkastusta, jossa tarvitsen kokeneemman kollegan neuvoja ja toinen koski laskujen tarkastuksessa esiin tulleita menoja, joiden kuuluminen liiketoimintaan tulee varmistaa yhtiön kirjanpitäjältä.

Huomenna haluaisin saada tämän toimeksiannon suoritettua loppuun, sillä huomenna aloitan myös uuden asunto-osakeyhtiön tarkastuksen, sekä jatkan edelleen koko viikon työllistänyttä pienten kiinteistöyhtiöiden tarkastusta.

Perjantai 21.2.2025

Tänään ohjelmassa oli yhden kiinteistöyhtiön tarkastus, jonka sain hoidettua nopeasti heti aamusta pois alta. Päivä jatkui asunto-osakeyhtiön tarkastuksella. Olen aiemmin tarkastanut yhden asunto-osakeyhtiön, joten näiden tarkastaminen on itselleni edelleen vähän vierasta.

Tarkastuksen aloitin käymällä hallituksen kokousten ja yhtiökokouksen pöytäkirjat läpi, sillä näistä nousee esiin usein tilintarkastuksen kannalta merkittäviä tietoja, kuten tehdyt urakat, poikkeavat menot ja asunto-osakeyhtiön perimien vastikkeiden suuruudet. Olin aikatauluttanut päiväni niin, että ehtisin tehdä tämän koko tarkastuksen suhteellisen nopeasti ja saamaan valmiiksi tämän päivän aikana. Pöytäkirjojen läpikäymisen jälkeen olin jo kuitenkin jäljessä aikataulusta, sillä niitä oli tällä yhtiöllä reippaamman puoleisesti.

Pöytäkirjojen jälkeen siirryin taseen ja tuloslaskelman erien tarkastukseen. Tuloslaskelman sain tarkastettua ilman ongelmia, mutta taseen puolella ongelmia aiheuttivat ensin hoitovastikkeet ja sitten lainanlyhennysrahastoon tehty lisäys. Hoitovastikkeet sain lopulta täsmättyä ja lainanlyhennysrahastoon pyysin kokeneemman apua ja lopulta sekin selvisi.

Tässä vaiheessa olin jo todella myöhässä itselleni asettamasta aikataulusta. Siirryin tilinpäätöksen prikkauksen pariin, johon meni myös paljon odotettua kauemmin, sillä yhtiöllä oli reippaamman pituinen toimintakertomus, jonka läpikäymiseen meni paljon aikaa. Lopulta sain myös priikkaamisen suoritettua loppuun. Jatkossa tulee varata tälle osiolle enemmän aikaa, sillä selkeästi toimintakertomuksen läpikäyminen on itselleni vielä suhteellisen hidasta.

Viikkoanalyysi 1

Ensimmäinen seurantaviikko koostui suurimmilta osin kiinteistöosakeyhtiöiden ja asunto-osakeyhtiön tarkastuksesta, sekä aiemmin aloittamieni tarkastusten viimeistelystä. Vaikka asunto- ja kiinteistöosakeyhtiö kuulostavat nimien perusteella lähes samaa tarkoittavilta, on niiden määrittelyssä

kuitenkin eroavaisuuksia. Asunto-osakeyhtiön tarkoituksena on omistaa sekä hallita yhtä tai useampaa rakennusta, jossa huoneistojen pinta-alasta yli puolet on tarkoitettu osakkeenomistajien hallinnassa oleviksi asuinhuoneistoiksi. Sen tulot koostuvat osakkeenomistajilta perityistä vastikkeista ja mahdollisista vuokratuloista ja menot kiinteistön hoitokuluista. (Tomperi 2023, luku 4.) Asunto-osakeyhtiölain 28 luvun 2§:ssä on kiinteistöosakeyhtiö määritelty sellaiseksi muuksi osakeyhtiöksi, jonka yhtiöjärjestyksessä määrätty tarkoitus on omistaa ja hallita vähintään yhtä rakennusta tai sen osaa (asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599). Näiden erona on siis se, että Asunto-osakeyhtiössä on rajoitettu pinta-alan käyttötarkoitus, kun taas kiinteistöosakeyhtiössä tätä ei ole.

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiössä tulot ja menot eroavat tavallisista liikeyrityksistä, joten näille on annettu oma kaava tuloslaskelmalle, joka soveltuu paremmin näiden tulojen ja menojen erittelyyn (Tomperi 2023, luku 4). Tällä viikolla olenkin päässyt syventymään tarkemmin tähän tuloslaskelman muotoon suorittamieni tarkastusten yhteydessä. Tuloslaskelma eroaa erityisesti tulojen osalta, jossa on myynnin sijaan eriteltynä yhtiön osakkailtaan perimät vastikkeet. Vastikkeisiin olen kohdistanut erityisen paljon tarkastustoimia kuluneen viikon aikana. Yhtiöiden pitää määritellä mitä vastikkeita ne perivät osakkeenomistajilta, ja mitä käytetään näiden laskentaperustana. Tarkastuksien yhteydessä olen selvittänyt vastikkeiden suuruudet yhtiökokouksen pöytäkirjasta ja aiempaa tilinpäätöstä hyödyntäen. Jos yhtiökokouksessa on annettu hallitukselle oikeus periä x-määrän kuukausilta lisävastikkeita, tulee myös tarkastaa, onko hallitus näitä päättänyt periä. Näille suoritetaan tarkastuslaskenta, jonka tulisi täsmätä tuloslaskelmalla esitettyyn lukuun. Alla esitetty taulukossa 2 tarkastuslaskenta esimerkkilukuja hyödyntäen.

Taulukko 2. Vastikkeiden tarkastuslaskenta käyttäen esimerkkilukuja

Lkm (kk)	Määrä (€)	Perusta (m2)	Yhteensä
5,00	2,10	1 234,00	12 957,00
8,00	2,60	1 234,00	25 667,20
		Yhteensä:	38 624,20

Taulukko 2:ssa esitetystä esimerkistä on peritty yhteensä 13 kuukauden edestä vastikkeita, eli yksi ylimääräinen vastike. Tästä esimerkin tilanteesta pitäisi olla päätös niin yhtiökokouksen pöytäkirjassa kuin myös hallituksen päätös sen omassa pöytäkirjassa. Myös vastikkeen määrää on esimerkissä nostettu, eli tästäkin tulisi yhtiökokouksessa olla maininta. Lopulta saadaan vastikkeiden yhteissumma, jonka tulisi olla täsmätä tuloslaskelmalla esitettyyn lukuun. Jos luku ei täsmää, tulee tästä kysyä yhtiön isännöitsijältä selvitystä vastikkeiden perimisestä.

Vastikkeiden lisäksi perehdyin viikon aikana tarkemmin lainanlyhennysrahastoon ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon (SVOP) ja näiden muutosten oikeellisuuteen. Näistä itselleni kokonaan uusi tuttavuus oli lainanlyhennysrahasto, joka on nimensä mukaisesti lainan lyhennystä varten pidetty rahasto. Itselläni tuli vastaan asunto-osakeyhtiön tarkistuksessa tähän erään tehty lisäys, joten päädyin perehtymään aiheeseen tarkemmin.

Taloyhtiö voi joko tulouttaa tai rahastoida perimänsä vastikkeet ja lainaosuudet. Sillä kumpaa menetelmää on käytetty, on erityisesti merkitystä asuntosijoittajalle. Rahastointi tarkoittaa sitä, että taloyhtiö kirjaa saamansa vastikkeet taseeseen pääomasijoituksina. Tällöin sijoittaja ei voi vähentää näitä vuokratulostaan, vaan ne lisätään osakkaiden hankintamenuun ja huomioidaan mahdollisen asunnon myynnin yhteydessä. Tuloutuksessa vastikkeet kirjataan tuloslaskelmaan, jolloin ne voidaan vähentää vuokratuloista. Se, miten vastikkeiden maksusuoritukset kirjataan, päätetään yhtiökokouksessa. (Rautiainen 21.4.2023.) Omassa tapauksessani oli vastikkeita siirretty lainanlyhennysrahastoon eli ne oli rahastoitu. Kävin kokoneemman kollegani kanssa läpi, mitä kyseisessä tilanteessa tulee tarkastaa: yhtiökokouksen päätös eli tässä tapauksessa päätös rahastoida pääomavastikkeita enintään lainan lyhentämisen verran, ja että kyseistä päätöstä oli noudatettu tarkastamalla, että lainan lyhennykseen käytetty summa oli suurempi tai yhtä suuri kuin tehty lisäys rahastoon. Tässä tapauksessa näitä oli noudatettu, joten työpaperille kirjattiin yhtiökokouksen tekemä päätös ja sen noudattaminen todistettiin edellä mainittujen erien avulla.

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden tarkastuksen lisäksi olen kuluneen viikon aikana prikannut paljon näiden tilinpäätöksiä. Prikkauksen olen suorittanut tuloslaskelman ja taseen erien tarkastuksen jälkeen, jolloin näissä esiintyvät virheellisyydet on jo toivon mukaan havaittu. Prikatessa tarkastetaan lukujen ja tilinpäätöstietojen oikeellisuus täsmäyttämällä ne kirjanpitoon tai muuhun luotettavaan lähteeseen, kuten pankin vahvistuksiin tai kaupparekisteriin. Näiden lisäksi prikatessa varmistetaan, että tilinpäätöksen esittämistapa ja sen sisältävän kaiken tarvittavan. Myös tilinpäätöksessä esitetyt edellisvuoden tiedot on tarkastettava oikeiksi, tässä hyödynnetään yleensä edellisvuoden allekirjoitettua tilinpäätöstä. (Laine 12.2.2025.)

Prikkaaminen on edellisvuoden lukujen osalta suhteellisen yksinkertaista, sillä niiden osalta tarvitsee katsoa ainoastaan täsmäävätkö ne edellisvuoden tilinpäätökseen. Tämän takia aloitankin prikkaamisen aina näistä luvuista, sillä ne ovat nopein katsoa läpi ja huomata mahdolliset virheet. Kuluvan tilikauden lukujen oikeellisuutta täytyy kuitenkin tarkastaa useammasta lähteestä. Koska tuloslaskelman ja taseen luvut on tarkastettu aiemmin, olen tilinpäätöslukuja tarkastanut suoraan niihin. Lainojen ja vakuuksien tarkastuksessa olen käyttänyt esimerkiksi pankilta saatuja saldovahvistuksia sekä rasiustodistuksia. Itselleni lukujen läpi käynti on helpointa, sillä näihin on yksinkertaisinta löytää vertailukohde, johon tarkastaa. Tilinpäätöksen tekstien prikkaaminen on hitaampaa ja

mielestäni vaikeampaa, sillä näissä tulee ymmärtää sekä osata tilinpäätöksessä luotaessa käytetty tilinpäätösnormisto ja erilaiset säädökset, joita tilinpäätöksen tekemiseen liittyy. Tätä pääsen onneksi harjoittelemaan pitkin seurantajaksoani, sillä tulen priikkaamaan tilinpäätöksiä reippaasti myös jatkossa.

3.2 Seurantaviikko 2

Maanantai 24.2.2025

Maanantai alkoi tavaksi tulleella sähköpostien ja Teams-viestien läpikäymisellä. Kyselin eräästä jo tarkastamastani asunto-osakeyhtiöstä, olisiko hallitus allekirjoittanut tilinpäätöksen. Isännöitsijä vastasi, että allekirjoitukset puuttuvat vielä osalta hallituksen jäseniltä, joten tämä jäi vielä odottelemaan puuttuvia allekirjoituksia.

Tällä viikolla olisi määrä saada valmiiksi seurantaviikolla 1 alkanut toimeksianto. Tästä saatiin edellisviikolla koko tiimin voimin suurin osa tehtyä, joten aikataulun voisi olettaa pitävän. Työskentelyn aloitin tänään selaamalla viime viikolla pyydettyjä materiaaleja läpi ja viimeistelin 8 pientä yhtiötä kokonaan valmiiksi. Näiden lisäksi otin työn alle kolme uutta kiinteistöyhtiötä, joista kaikista heräsi kysymyksiä koskien konsernilakanaa, ja sen eroavia eriä kiinteistöyhtiöistä. Konsernilakanan osalta pyydettiin selvitystä kirjanpitäjältä, sillä myös muilla tiimillisillä oli ongelmia saada yhtiöiden eriä täsmäämään siihen.

Näiden lisäksi hain materiaalit valmiiksi kahteen asunto-osakeyhtiöön, joita tulen tarkastamaan myöhemmin tällä ja ensiviikolla. Huomenna jatkan mitä luultavammin koko päivän kiinteistöyhtiöiden tarkastuksilla.

Tiistai 25.2.2025

Eilen tehty alustava suunnitelma työstää kiinteistöyhtiöitä vaihtui aamulla, sillä näistä oli pyydetty uusi konsernilakana virheellisen version tilalle. En nähnyt syytä aloittaa uusia yhtiöitä ennen korjattuja materiaaleja, joten päivä kului muiden töiden parissa.

Aamupäivästä suurin osa ajasta meni asiakkaiden kanssa sähköpostien vaihtoon, liittyen korjauspyyntöihin ja puuttuviin materiaaleihin. Näiden jälkeen kollegani kertoi miten muistiotositteet tulisi tarkastaa oikeaoppisesti, jonka jälkeen tarkastin eräästä pienestä osakeyhtiöstä muistiotositteilla tehdyt kirjaukset. Loppupäivän työstin uutta asunto-osakeyhtiötä, jonka sain melkein valmiiksi. Enää jäivät puuttumaan asiakkaalta pyydetty korjaukset sekä korkokulujen tarkastus.

Loppupäivästä tuli tieto, että uusi konsernilakana on saatu, joten huomenna perehdyn kiinteistöyhtiöiden tarkastuksiin.

Keskiviikko 26.2.2025

Tänään työstin puolet päivästä kiinteistöyhtiöitä. Alkuun viimeistelin aiemmin kesken jääneitä uuden konsernilakanan avulla. Sen jälkeen tarkastin neljä uutta, joista kahdesta puuttui edelleen muita materiaaleja, joten ne jäivät vielä odottamaan materiaalien saapumista.

Loppupäivän viimeistelin erästä osakeyhtiön tarkastusta, josta pyysin kirjanpitäjältä materiaaleja aiemmin. Sen sain materiaalien avulla valmiiksi ja jäi odottamaan, että kokeneempi kollegani käy vielä tekemäni tarkastuksen läpi. Tämän jälkeen tein loppuun kiireettömiä rästissä olleita tehtäviä, jotka olivat joutuneet sivuun kiireellisempien tieltä.

Huomenna taas kiinteistöyhtiöitä ja jos asiakkaalta on saatu loput materiaalit myös tiistaina aloittamani asunto-osakeyhtiön viimeistely.

Torstai 27.2.2025

Tänään työstin pelkästään pieniä kiinteistöyhtiöitä. Näitä oli enää muutama jäljellä, joten päivän päätteeksi olimme saaneet muun tiimin kanssa ne kaikki tarkastettua. Enemmistöstä oli kuitenkin virheellisyyksiä tai puuttuvia materiaaleja, joten näihin joudumme palaamaan ensi viikon aikana, kun uudet materiaalit ja korjatut materiaalit saadaan asiakkaalta.

Perjantai 28.2.2025

Osaan kiinteistöyhtiöistä oli saatu puuttuvia materiaaleja, joten tarkastin näistä aamulla muutaman uudelleen. Näiden jälkeen siirryin työstämään kiinteistöyhtiöiden emoyhtiöitä, joita olin tarkastanut ennen seurantajakson alkua. Näistä tarkastin vuokrasopimuksia täsmäyttäen asiakkaalta saadut vuokrasopimukset asiakkaan laskuihin. Sopimukset olivat useita vuosia vanhoja, joten näiden tarkastuksessa tuli huomioida kuluttajahintaindeksin mukaiset korotukset.

Kuluttajahintaindeksi kuvaa kuluttajien tavaroista ja palveluista maksamien hintojen muutosta (Tilastokeskus 2025). Vuokria tarkastaessa hain tilastokeskuksen sivuilta kuluttajahintaindeksin pisteluvut ja täsmäytin vuokrat Tilastokeskuksen (28.1.2025) sivuilta löytyvien ohjeiden mukaisesti: vuokran muutoksen laskemiseen tarvitsee kaksi indeksilukua vuokrasopimuksen allekirjoitushetken mukaisen indeksipisteluvun ja tarkastushetkellä voimassa olevan indeksipisteluvun. Vuokran tarkistuksen laskukaava on simppele:

$$\text{uusi pisteluku} / \text{vanha pisteluku} * \text{alkuperäinen vuokra} = \text{uusi vuokra}$$

Vuokran tarkastuksien jälkeen työstin vielä hetken uutta asunto-osakeyhtiöitä. Tästä ehdin lukemaan läpi hallituksen ja yhtiökokouksen pöytäkirjat, joten ensi viikolla jatkan tämän parissa.

Viikkoanalyysi 2

Toisen seurantaviikon keskiössä olivat kiinteistöyhtiöt ja asunto-osaakeyhtiöt. Näiden tarkastuksen parissa olen omasta mielestäni kehittynyt ja oma tekeminen myös nopeutunut, kun tarkastuksessa käytetyt työpaperit ovat tulleet tutuiksi. Erityisesti asunto-osaakeyhtiöiden parissa tulen työskentelemään paljon kevään aikana, joten niiden kanssa toivon kehittyväni nopeasti. Näiden lisäksi tällä viikolla paneuduin tarkemmin konsernilakanaan ja kokonaan uutena asiana tuli muistioiden tarkastus.

Muistiotositteet ovat manuaalisia pääkirjanpitoventejä, jotka kirjanpitovelvollinen laatii itse. Niiden perustana ei usein ole tositetta, kuten laskua. Muistiotositteilla kirjataan esimerkiksi menojen tai tulojen jaksotuksia, poistoja ja tiliöinnin oikaisuja. Muistiotositteisiin liittyy muita tositteita vähemmän kontrolleja, joten ne niihin katsotaan liittyvän korkeampi väärinkäytöksen riski. (Suomen tilintarkastajat ry 1/2020.)

Muistiotositteiden tarkastus aloitetaan yleensä selaamalla pääkirjalta kaikki muistiotositteet läpi. Näin nähdään nopeasti mille tileille kirjauksia on tehty, ja sisältykö näihin tileihin riskisempiä tilejä sekä havaitaan poikkeavat summat, joilla muistiotositteita on kirjattu. Riskisempiä tilejä ovat liikevaihtoon liittyvät tilit, sillä näihin liittyvillä muistiotositteilla on voitu vääristellä yhtiön tulosta. Myös pankkitilille tehdyt muistiotositekirjaukset ovat riskisiä, sillä näissä kirjaus ei perustu osto- tai myyntilaskuun eli rahoja on voitu siirtää ilman todellista liiketapahtumaa.

Jos muistiotositteiden läpikäynnissä havaitaan riskisiä tositteita, tulee nämä kaikkia tarkastaa. Tarkastuksen tavoitteena on selvittää muistiotositteiden asianmukaisuus ja aitous. Tarkastuksessa perehdytään muistiotositteen tausta-aineiston aitouteen, asianmukaisuuteen ja luotettavuuteen. Tehdyt tarkastustoimet tulee dokumentoida niin, että selviää mitä muistioita on tarkastettu ja onko havaittu virheellisyyksiä. (Suomen tilintarkastajat ry 1/2020.)

Viimeisen kahden seurantaviikon aikana olen hyödyntänyt tarkastuksissani paljon konsernilakanaa. Konsernilakana on tiedosto, yleensä Excel-muodossa, joissa on eritelty konserniin kuuluvien yhtiöiden osuudet konsernitilinpäätöksestä. Konsernilakanan sisällöstä ei ole kirjanpitolaissa säännöksiä, mutta se on laadittava niin, että konserniyritysten tilinpäätösten yhteys konsernituloslaskelmaan ja taseeseen voidaan todeta vaikeuksitta. (Kirjanpitolautakunta 28.3.2017.)

Konsernilakanaa olen hyödyntänyt konsernin eri yritysten välisien sisäisten erien, kuten velkojen ja saamisten tarkastamiseen. Konsernilakana on ollut tarkastuksessa todella hyödyllinen, sillä esimerkiksi velkojen suuruudet on voitu täsmätä suoraan tähän. Näin on säästetty paljon aikaa, sillä

ilman konsernilakanaa olisi joutunut käymään velkaa olevan ja velan tarjoajan molempien tilinpäätösaineistot läpi, jotta voitaisiin todeta velan olevan tullut yritykseltä A ja sen on todella saanut yritys B.

3.3 Seurantaviikko 3

Maanantai 3.3.2025

Viikko alkoi sähköpostien läpikäymisellä ja tulevan viikon aikataulujen selvittelyllä. Alkuviikon aikataulutin asunto osakeyhtiöiden työstämiselle ja loppuviikon uudelle toimeksiannolle. Näiden lisäksi tällä viikolla kuuluisi viimeistellä edellisen kahden viikon aikana työstetyt pikkuyhtiö valmiiksi, kunhan näistä saataisiin puuttuvat materiaalit kirjanpitäjältä.

Maanantai kului kokonaisuudessaan kahden asunto-osakeyhtiön tarkastuksen parissa. Toinen näistä oli edellisviikolla aloittamani, josta jäljellä oli enää tilinpäätöksen loppuun priikkaaminen sekä asiakkaalta muutaman materiaalin perään kyselyä. Toisen tarkastuksen aloitin kokonaan alusta eli aloitin hakemalla tarvittavat materiaalit asiakkaan portaalista, jonka jälkeen aloin työstämään työpapereita. Päivän loppuun mennessä olin saanut tarkastuksen lähes kokonaan valmiiksi, eli tästä jäi vain viimeistelyt huomiseksi.

Tiistai 4.3.2025

Tänään ohjelmassa oli kahden asunto-osakeyhtiön tarkastus ja eilen kesken jääneen viimeistely. Aamulla viimeistelin eilen kesken jääneen loppuun ja aloitin sen jälkeen uuden tarkastuksen. Uudesta asunto-osakeyhtiöstä puuttui paljon materiaaleja, joten tarkastus jäi vielä kesken.

Seurantaviikoilla 1 ja 2 työstämiini kiinteistöyhtiöihin ja näiden emoihin oli saatu materiaaleja, joten siirryin näiden tarkastusten pariin. Aloitin priikkaamalla erään kiinteistöyhtiön korjatun tilinpäätöksen. Siinä oli edelleen korjaamattomia virheitä, joten siitä jouduttiin asiakkaalta pyytämään kolmas versio. Emojen osalta priikkasin kolme tilinpäätöstä, joissa kaikissa kolmessa oli myös virheitä, joten näistä pyydettiin asiakkaalta uudet korjatut versiot.

Keskiviikko 5.3.2025

Tänään oli määrä aloittaa uusi toimeksianto, mutta sen aloituspalaveri oli vasta iltapäivällä, joten työstin ensin aiemmin tällä viikolla aloittamiani asunto-osakeyhtiöitä loppuun.

Uudessa toimeksiannossa tiimissäni oli lisäksi toinen kokeneempi kollega. Jaoimme tarkastuksen niin, että hän työstää taseen puolen ja minä tuloslaskelman puolen. Kävimme palaverissa

työnjakoa vielä tarkemmin läpi ja katsoimme yhdessä työpapereita läpi, sillä en ollut tarkastanut aiemmin kaikkia minulle määrättyjä eriä. Palaverin jälkeen aloin tarkastamaan liikevaihtoa, ja täsmäytin myyntitapahtumia tiliotteille.

Loppuviikolle jäi vielä ostojen, palkkojen ja verojen tarkastus, joista jatkan heti huomenna.

Torstai 6.3.2025

Jatkoin eilen aloitettua tarkastusta liiketoiminnan muiden kulujen ja ostojen tarkastuksella. Liiketoiminnan muut kulut olivat muodostuneet pääasiassa vuokratuloista. Nämä täsmäytin saatuihin vuokrasopimuksiin, jolloin saatiin varmistettua niiden oikeellisuus. Muiden kulujen jälkeen siirryin ostoihin, jossa alkuun kävin ostoihin liittyvät tilit läpi, jotta sain yleiskatsauksen, mitkä näistä olivat tarkastuksen kannalta oleelliset tilit. Tämän jälkeen laskin tarkistettaville laskuille otoskoon, eli kuinka monta laskua tulisi tarkastaa, jotta näitä olisi katsottu riittävästi, että voitaisiin sanoa ostojen olevan olennaisilta osin oikein. Tämän jälkeen suoritin ostolaskuille tarkastuksia sekä tarkastin näihin liittyen katkon oikeellisuuden.

Iltapäivällä työstin vielä yhtä asunto-osakeyhtiötä, jotta saisin sen tarkastuksen kokonaan valmiiksi tällä viikolla. Perjantaille jäi siis uudesta tarkastuksesta verojen ja palkkojen tarkastus.

Perjantai 7.3.2025

Tänään aloitin tarkastamalla uuden toimeksiannon veroja, mutta näistä puuttui verotuspäätös vuodelta 2023, joten se jäi vielä kesken. Siirryin palkkojen tarkastukseen, mutta tähän liittyen puuttui yrityksen työntekijöiden palkkakortit sekä tulorekisteri raportti, joten en pystynyt suorittamaan tarkastusta näille erille. Yrityksen kirjanpitäjä oli harmillisesti jäänyt lomalle, joten tarkastusta päästään jatkamaan vasta ensi viikolla.

Loppupäivän työstin jälleen asunto-osakeyhtiötä. Olin saanut yhteen aiemmin aloittamaani puuttuvat materiaalit, joten tarkastin sen loppuun. Tämän jälkeen aloitin vielä uuden asunto-osakeyhtiön, joka jäi vielä kesken, sillä tästä puuttui muutamat olennaiset materiaalit, joita täytyy asiakkaalta.

Viikkoanalyysi 3

Seurantaviikko kolmen työtehtävät koostuivat asunto-osakeyhtiöiden tarkastuksista ja tuloslaskelman erien tarkastamisesta. Asunto-osakeyhtiöiden tarkastuksessa huomaan kehittyneeni verrattuna ensimmäisiin tarkastuksiin: löydän tarvittavat materiaalit nopeammin ja tarkastustoimenpiteet luonnistuvat nopeammin. Niiden tarkastuksen avulla on myös havainnut, miten tärkeää on tulevaisuudessa esimerkiksi asuntoa ostaessa perehtyä asunnon lisäksi itse taloyhtiöön ja sen toimintaan. Taloyhtiön tilinpäätöksestä selviää yhtiön taloudellinen tilanne ja sen varojen ja velkojen

suhde. Tämän lisäksi on hyvä perehtyä taloyhtiön yhtiöjärjestykseen, jossa määrätään yhtiön sisäistä säännöistä. Yhtiöjärjestyksessä määrätään asioista, joihin laista ei löydy vastausta tai siinä voidaan määrätä laista poikkeavia toimia taloyhtiön toiminnassa. (Kiinteistöliitto s.a.)

Seurantaviikon aikana suoritin liikevaihtoon liittyviä tarkastustoimenpiteitä. Liikevaihto on yksi merkittävimmistä eristä tilinpäätöksessä ja sen suuruus vaikuttaa yritykseen monella tavalla: se vaikuttaa yrityksen kokoluokitteluun ja on usein pohjana esimerkiksi palkkioiden maksamiselle. Se on konsa puolesta merkittävä tarkastuskohde, ja siihen liittyy olennaisen virheellisuuden riskejä, kuten väärinkäytösriskkejä. (Suomen tilintarkastajat 2.11.2021.) Väärinkäytösriskien suurempi todennäköisyys on peräisin liikevaihdon merkittävydestä, esimerkiksi johdon asettamat korkeat tavoitteet voivat ajaa kirjaamaan myyntejä liikaa tai väärälle kaudelle, jotta saavutetaan tavoite ja sen kautta luovattu bonus.

Liikevaihtoon kohdistetaan paljon erilaisia tarkastustoimia, analyyttisiä ja aineistotarkastuksia. Tarkastuksen yhteydessä on todettava kaikki seuraavat kannanotot tosiksi:

1. tapahtuminen: kaikki myynnit todellisia ja kuuluvat yritykselle
2. täydellisyys: kaikki toteutuneet myynnit ovat tapahtuneet
3. oikeellisuus: myynnit kirjattu oikein ja oikeamääräisinä
4. katko: myynnit kirjattu oikealle kaudelle
5. luokittelu: myynnit kirjattu oikeille kirjanpidon tileille. (Halonen & Steiner 2010 s.303.)

Ensimmäiseen kannanottoon paneuduin tarkastuksessani myyntilaskujen tarkastuksen yhteydessä. Jokaiseen myyntiin oli tehty kauppakirja asiakkaan kanssa, josta oli helppo tarkastaa mitä oli myyty ja mitä oli myyty. Myynnit pystyttiin toteamaan todellisiksi yrityksen ja asiakkaan välisestä kauppakirjasta, jonka molemmat osa puolet olivat allekirjoittaneet. Täydellisyyttä tarkastin kauppakirjojen yhteydessä: tarkastin tehdystä kauppakirjasta asiakkaan ja eräpäivän, jonka jälkeen etsin tiliotteelta asiakkaalta tulleen maksun, jolloin voi todeta myynnin tapahtuneen. Samoin oikeellisuuden pystyin tarkastamaan kauppakirjojen kautta, näissä oli osoitettu myyntien suuruudet, jotka johdin kirjanpitoon tehtyihin kirjauksiin. Kyseisen asiakkaan osalta luokittelu oli yksinkertainen tarkastaa, sillä asiakas myi vain yhden tyyppistä tuotetta.

Katkoon paneuduin tarkastuksessa erikseen tarkemmin. Katkon tarkastamisessa varmistetaan, että yritys on kirjannut tapahtumat oikealle tilikaudelle. Kiinnitetään siis suurempi huomio tilikauden vaihteeseen ja valitaan kyseiseltä ajanjaksolta tarkasteluun laskuja kuluneelta ja alkaneelta tilikaudelta. ISA 240-standardissa on säädetty tilintarkastajan velvollisuuksista väärinkäytöksiin liittyen, sen mukaan tilintarkastaja on velvollinen hankkimaan kohtuullisen varmuuden siitä, ettei tilinpä-

töksessä ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä. Standardin mukaan tilintarkastajan on varmistuttava, että tulouttamiseen ei liity olennaisen virheellisuuden riskiä. (Halonen & Steiner 2010, 315–316; IFAC 2024, 174–180.)

Liikevaihdon tarkastaminen oli luultavasti eniten aikaa vievin tarkastus, jota olen tähän mennessä tehnyt. Kyseisen yrityksen liikevaihto oli suhteellisen suuri, joten otoskoon, eli tarkastettavien laskujen määrä oli myös iso, joten jo pelkästään näiden läpikäymiseen kului paljon aikaa. Liikevaihdon tarkastuksessa ei myöskään riitä pelkkä laskujen läpi selailu, vaan piti ymmärtää mitä yritys tosiasiaa myi. Tämä oli alkuun hankalaa, koska yritys tai sen toimiala ei ollut itselleni entuudestaan tuttu, mutta pääsin hyvin sisään sen toimintaan kollegoideni tekemän prosessikuvauksen kautta. Ilman tätä prosessikuvausta en usko, että olisin saanut tarkastusta tehtyä tarvittavalla tarkkuudella.

Tarkastusta tehdessäni laskin monta otoskokoa erilaisilla laskureilla. Kaikkia laskureita en ollut aiemmin käyttänyt, joten sain kokeneemmalta kollegaltani vinkkejä näiden käyttöön. Uudet työkalut tulivat suhteellisen tutuiksi jo pelkästään tämän tarkastuksen aikana, joten tulevissa tarkastuksissa niiden hyödyntäminen tulee olemaan helpompaa. Oman ammatillisen kehityksen kannalta näiden käyttöön ottaminen tulevissa tarkastuksissa on iso parannus, sillä niiden avulla saan nopeasti tietooni miten paljon laskuja, tulisi tarkastaa, jotta olen kattanut kyseisen erän olennaisilta osin.

Tulevissa tarkastuksissa, tulen panostamaan enemmän yrityksen toiminnan ymmärtämiseen, jolloin tarkastusprosessi sujuu myös sulavammin. Uskon, että tulevissa tarkastuksissa selviän jo hieinan nopeammin, sillä voin hyödyntää tästä oppimaani niiden parissa.

3.4 Seurantaviikko 4

Maanantai 10.3.2025

Viikko alkoi jo tavaksi tulleella, eli sähköpostien läpikäymisellä ja viikon aikataulun selvittämisellä. Tänään työstin ensin viime viikolla alkanutta toimeksiantoa, jossa viimeistelin ostojen ja muiden kulu- lujen tarkastamisen työpaperit. Aloitin myös palkkojen tarkastusta, mutta näistä meiltä puuttui materiaalia, joten sen jouduin jättämään kesken.

Ennen lounasta oli vielä muutama palaveri, joiden jälkeen aloitin työstämään uutta asunto-osake- yhtiötä. Tästä puuttui materiaaleja, joista lähetin isännöitsijälle materiaalityön. Loppupäivästä tein vielä aamulla työstämäni toimeksiantoon niin sanotut ”walk-through:t” eli kävin esimerkin omaisesti yrityksen liiketoimintaa läpi ostojen ja myyntien osalta.

Tiistai 11.3.2025

Tänään keskityin pääasiassa työstämään aiemmilla seurantaviikoilla aloittamiani kiinteistöyhtiötä loppuun, sillä näistä oli nyt saatu uudet materiaalit ja osasta korjatut tilinpäätökset. Sain päivän aikana lähes kaikki tarkastettua loppuun, ainoastaan muutamasta oli enää lähetettävä kirjanpitäjälle materiaalityöntöä.

Loppupäivästä tarkastin vielä eilen työstämäni yrityksen veroja, jotka muodostuivat yrityksen maksamista tuloveroista sekä marginaaliveroista, sillä yrityksen liikevaihto perustuu suurimmilta osin käytetyn tavaran ostoon ja eteenpäin myymiseen. Pääsin tarkastamisessa suhteellisen pitkälle, mutta koska verojen tarkastaminen, erityisesti marginaaliverojen tarkastaminen, ei ole itselleni kovin tuttua jäi tarkastus vielä odottamaan kokeneemman kollegan neuvoja.

Keskiviikko 12.3.2025

Tänään saatiin vielä uudet materiaalit koskien tiistaina lähetettyä materiaalityöntöä. Aamupäivän viimeistelin näiden tarkastuksia, ja nyt kaikki muut paitsi yksi kiinteistöosakeyhtiö ovat valmiina. Näiden jälkeen aloitin uuden toimeksiannon, jossa tarkastettavakseni sain myös kiinteistöyhtiön. Tämä kiinteistöyhtiö oli erilainen verrattuna aiemmin tarkastamiini, sillä tämän tarkastuksessa oli huomioitava arvonlisäverot esimerkiksi pääomavastikkeissa. Tarkastuksen sain tehtyä lähes kokonaan, ja lähetin tästä asiakkaalle muutaman materiaalityöntön koskien tarkastusta.

Päivän viimeisenä tehtävänä aloitin jälleen uuden asunto-osakeyhtiön, sillä tässä oli kiireellisempi aikataulu. Tarkastusaineisto oli saatu paperisena, joten tänään kävin sitä läpi ja skannasin valmiiksi kaikki olennaiset paperit, joita tulen tarvitsemaan tarkastuksen yhteydessä myöhemmin.

Torstai 13.3.2025

Aamulla jatkoin eilen aloittamaani asunto-osakeyhtiötä. Tässä tarkastuksessa ei tullut vastaan ongelmia, eikä puuttuvia materiaaleja, joten sain sen suoritettua kokonaan loppuun aamupäivän aikana. Tämän jälkeen viimeistelin toisen aiemmin aloittamani asunto-osakeyhtiön, kun sen isännöitsijä ilmoitti, että hallitus oli allekirjoittanut tilinpäätöksen. Tämä tarkastus oli lähinnä viimeistelyä vaille valmis, joten sain sen nopeasti tarkastettua loppuun.

Loppupäivästä tarkastin vielä palkkoja maanantaina ja tiistaina tarkastamaani yhtiön.

Perjantai 14.3.2025

Tänään oli työtehtävien puolesta hieman rennompia päiviä. Aamupäivästä työstin loppuun tällä viikolla uutena aloittamaani kiinteistöosakeyhtiötä, jonka sain pitkälti tarkastettua loppuun. Tästä jäi jäljelle enää yritykseltä pyydettävät vahvistukset, jotka jäävät ensi viikolle.

Tämän jälkeen viimeistelin vielä yhden asunto-osakeyhtiön, jonka jälkeen vein yhteensä neljä asunto-osakeyhtiötä päävastuulliselle allekirjoitettavaksi ja lähetin sen jälkeen allekirjoitetut tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset yhtiöiden isännöitsijöille.

Loppupäivän tarkastin erästä pientä säätiötä. Tarkastus oli nopeaa, johtuen säätiön pienestä koosta. Sain tarkastettua säätiön varat ja suuren osan kuluista sekä prikattua tilinpäätöksen. Meiltä puuttui tähän liittyen muutamia materiaaleja, joten lähetin näistä materiaalipyynnöt asiakkaalle. Tämän tarkastuksen loppuun saatto jää siis ensiviikolle.

Viikkoanalyysi 4

Seurantaviikon työtehtävät koostuivat pitkälti aiemmin aloitettujen toimeksiantojen viimeistelystä. Sain aiemmin työstetyt pienet kiinteistöyhtiöt yhtä lukuun ottamatta tarkastettua. Viimeistelin myös useamman asunto-osakeyhtiön ja sain nämä valmiiksi.

Uusina asioina tällä viikolla tulivat erityisesti verojen ja näistä tarkemmin marginaaliverotusmenettelyn tarkastaminen. Kyseistä menettelyä voidaan soveltaa, kun kyseessä on käytetyn tavaran kauppa, eli ostetaan jo käytetty tavara ja myydään se edelleen. Ostettaessa käytettyä tavaraa, se ostetaan yleensä yksityishenkilöltä, joka ei ole verovelvollinen, jolloin ostava yritys ei voi vähentää ostostaan arvonlisäveroa. Ostettu tavara voidaan kuitenkin myydä, jolloin sen hinta sisältää niin sanotun piilevän arvonlisäveron, jota ei saatu oston yhteydessä vähentää. Jotta tämä piilevä vero saataisiin poistettua, voidaan soveltaa marginaaliverotusmenettelyä. (Verohallinto 1.1.2025.)

Marginaaliveromenettelyssä lasketaan veron määrä eri tavalla kuin normaalisti. Se lasketaan tavaran myyjän saamasta voittomarginaalista eli käytetyn tavaran myyntihinnan ja ostohinnan erotuksesta. Sen soveltaminen on myyjälle vapaaehtoista, jos hän päättää olla käyttämättä kyseistä menettelyä on sovellettava tavallista alv-menettelyä. Jotta voidaan soveltaa marginaaliverotusmenettelyä, on kaupan kohteena oltava käytetty tavara, myyjän oltava verovelvollinen ja hänen ostoansa suorittaessaan on ostohinta ollut arvonlisäveroton sekä tavara on ostettu jälleenmyynti tarkoituksessa. (Verohallinto 1.1.2025.)

Tilintarkastusta suorittaessa on myyntitapahtumista tarkastettava, että näissä on käytetty oikeaa verotusmenettelyä. Omassa tarkastuksessani pystyin kauppakirjoilta tarkastamaan, keneltä tavarat

oli ostettu. Näin pystyin varmentumaan, keneltä tavara oli ostettu. Jos kauppakirjassa oli yksityishenkilö, ei alv ollut saatu vähentää eli voitiin soveltaa marginaaliverotusta ja jos kauppakirjasta selvisi, että tavara oli ostettu yritykseltä, oli useimmissa tapauksissa näistä saatu vähentää ALV eli näissä ei voitu käyttää marginaaliverotusta.

Kyseessä oleva yritys oli tehnyt verolaskelmat jokaiselta kuulta, jotka täsmäytimme kirjanpitoon. Koska marginaaliverotusta ja normaalia verotusta käyttävät myynnit oli kirjattu eri tileille, oli nämä helppo tarkastaa laskemalla oikeiksi. Jokaisen kuukauden kohdalta laskettiin voittomarginaali ja jos se oli positiivinen, syntyi arvonlisäverovelka, joka yrityksen tulisi maksaa ja negatiivisesta syntyi taas arvonlisäverosaaminen.

Marginaaliverotusmenettely on yrityksille hyödyllinen, sen käyttö ei ole pakollista, mutta sitä käyttämällä voidaan saada maksettavan veron määrää pienemmäksi ja tämä näkyy todennäköisesti tuotteiden hinnoissa. Halvemmat hinnat luovat kilpailuetua verrattuna kilpailijoihin, jotka eivät hyödynnä liiketoiminnassaan marginaaliverotusta mikä taas voi omalta osaltaan lisätä myyntiä. Alla on esitetty kuvitteellinen tilanne, jossa havainnollistetaan marginaaliverotuksen ja yleisen arvonlisäveron säännöksiä käyttämisen eroja.

Ostetaan yksityishenkilöltä käytetty tietokone. Tietokone ostetaan hintaan 450 € ja myydään 800 €.

Myyjä 1 soveltaa myynnissään arvonlisäveron yleisiä säännöksiä eli ALV maksetaan myyntihinnasta:

$$800 \text{ €} / 125,5 \times 25,5 = 162,55 \text{ €}$$

Myyjä 2 soveltaa marginaaliverotusmenettelyä eli laskee veron määrän voittomarginaalista:

$$(800 \text{ €} - 450 \text{ €}) / 125,5 \times 25,5 = 71,12 \text{ €}$$

Yllä kuvatussa esimerkissä konkretisoituu myyjän 2 saama verollinen hyöty hänen käyttäessään marginaaliverotusta. Hän saa tuotteelleen paremman katteen kuin myyjä 1 ja näin hänen toimintansa voi olla kannattavampaa.

Marginaaliverotusmenetelmällä on myös rooli alati ajankohtaisen teeman, vastuullisuuden, kestävä kehityksen ja kiertotalouden kehittämisessä. Se kannustaa harjoittamaan käytettyjen tavaroiden kauppaa, jolloin uuden tavaran valmistuksesta aiheutuvalta kuormitukselta vältytään. Samalla se tukee käytetyn tavaran uudelleen käyttöä ja pidentää sen käyttöikä, joka toteuttaa kiertotalousmallin ajattelutapaa. Tulevaisuudessa käytetyn tavaran kaupan voi olettaa kasvavan, jolloin myös marginaaliverotusmenettelyn roolin merkittävyys korostuu yritysten välisessä kilpailussa.

3.5 Seurantaviikko 5

Maanantai 17.3.2025

Tällä viikolla työtehtäväni tulevat koostumaan aiempien toimeksiantojen viimeistelyistä, muutaman asunto-osakeyhtiön tarkastuksesta ja tällä viikolla alkavasta uudesta toimeksiannosta.

Maanantai alkoi uuden toimeksiannon aloituspalaverilla, jossa kävimme läpi toimeksiantoa ja työnjakoa tiimin kesken. Uudessa toimeksiannossa oli tarkastettavana emoyhtiö ja sen seitsemän kiinteistöyhtiötä. Minä ja toinen harjoittelija tarkastaisimme kiinteistöyhtiöt ja tiimin kokeneemmat emoyhtiön. Palaverin jälkeen aloitimme tarkastuksen, mutta emme päässeet vielä kovin pitkälle, sillä kiinteistöyhtiöt eivät olleet täysin valmiit, ja niistä puuttui suurin osa tarvittavasta materiaaleista. Jäimme odottamaan asiakkaan kuittausta, että yhtiöt olisivat tarkastusvalmiita.

Loppupäivän työstin erästä asunto-osakeyhtiötä. Tämä oli tarkastuksen puolesta todella yksinkertainen, eikä siinä tullut vastaan puuttuvia materiaaleja eikä muuta kysyttävää, joten sain sen valmiiksi loppupäivän aikana.

Tiistai 18.3.3.2025

Emme saaneet vielä eilen alkaneeseen uuteen toimeksiantoon materiaaleja, joten aamupäivällä otin työstöön uuden asunto-osakeyhtiön. Asiakas oli pyytänyt mahdollisimman nopeaa tarkastusta, joten suoritin tarkastuksen aamupäivän aikana mahdollisimman pitkälle. Tästä puuttui kuitenkin oleellisia materiaaleja tarkastuksen kannalta, joten kirjoitin asiakkaalle materiaalipyynnön ja siirryin päivän muiden tehtävien pariin.

Erästä toisesta toimeksiannosta, saatiin asiakkaalta puuttuvat pöytäkirjat, joten kävin ne läpi ja tein tarkastukseen liittyen tarvittavat korjaukset. Näihin tuli korjauksien myötä myös uudet tilinpäätökset, joten prikkasin ne myös.

Loppupäivän työstin viime viikolla aloittamaani säätiötä, josta sain viime perjantaina pyytämäni materiaalit. Tarkastin säätiöstä palkat kokeneemman kollegani avustuksella, sillä niiden tarkastaminen on itselleni vielä melko vierasta. Saatujen materiaalien avulla sain myös kuluerät tarkastettua, jonka jälkeen tarkastuksesta jäi ainoastaan viimeistely tälle viikolle tehtäväksi.

Keskiviikko 19.3.2025

Aamulla tarkastin eilisen säätiön lähipiirin ja viimeistelin tarkastuksen. Kävin vielä kokeneemman kollegani kanssa tekemäni tarkastuksen läpi ja totesimme sen olevan allekirjoituksia vaille valmis.

Säätiön jälkeen siirryin työstämään eilen aloittamaani asunto-osakeyhtiötä, josta asiakas oli lähettänyt puuttuvia materiaaleja. Näiden materiaalien avulla sain tarkastuksen lähes suoritettua kokonaan, mutta jäljelle vielä muutamat tarkastuksen osat, joihin pyysin asiakkaalta selvennykset.

Siirryin työstämään tällä viikolla alkanutta toimeksiantoa, sillä tästä saatiin asiakkaalta kuittaus osan kiinteistöyhtiöiden olevan valmiita tarkastukseen. Kiinteistöyhtiöissä oli tapahtunut kesken tilikauden emoyhtiön vaihdos, joten tarkastus aloitettiin avaavan taseen tarkastamiselle, jonka jälkeen tarkastettiin, että kesken tilikauden tapahtuneesta fuusiosta oli siirtynyt saldot oikein. Toistin tämän kahdelle kiinteistöyhtiölle, jonka jälkeen siirryin tarkastamaan tulosta ja tasetta. Näistä ilmeni muutamia virheitä ja puuttuvia materiaaleja, joten tarkastuksen loppuun suorittaminen siirtyi myöhemmäksi. Näiden kahden kiinteistöyhtiön lisäksi, itselläni on vielä ainakin yksi kiinteistöyhtiö tähän toimeksiantoon liittyen, mutta se ei ollut vielä tilinpäätöksen osalta valmis, eli en päässyt sen tarkastusta aloittamaan.

Torstai 20.3.2025

Sain toiseen eilen aloittamaani kiinteistöyhtiöön puuttuvat materiaalit heti aamusta, joten jatkoin sen tarkastuksella. Sain taseen osalta kaikki erät tarkastettua, jonka jälkeen siirryin tuloslaskelman eriin. Näistä puuttui enää vain veroihin liittyvät materiaalit, joita pyysin asiakkaalta. Taseen ja tuloslaskelman jälkeen prikkasin tilinpäätöksen, jossa esiintyi muutamat oleelliset virheet, joiden korjauksesta huomautin asiakkaalle. Toisesta kiinteistöyhtiöstä jatkoin tuloslaskelman ja taseen tarkastusta niin pitkälle, kun pystyin ilman uusia materiaaleja. Nämä jäivät odottamaan saapuvia materiaaleja.

Näiden jälkeen ehdin aloittamaan vielä uuden asunto-osakeyhtiön, josta sain tänään tarkastettua ainoastaan hallituksen pöytäkirjat, sillä minulla ei ollut pääsyä muihin materiaaleihin vielä. Tämän loppuun työstö jäi siis huomiseksi.

Perjantai 21.3.2025

Aamulla jatkoin eilen aloittamani asunto-osakeyhtiön tarkastusta. Tämä tarkastus oli aiempia asunto-osakeyhtiöideni tarkastuksia hankalampi, sillä yhtiöllä oli tiloissaan ALV-velvollisia liiketiloja, joten tarkastuksessa piti huomioida myös ALV-erät ja varmistaa näiden oikeellisuus, jonka lisäksi yhtiö oli vasta valmistunut edellisen tilikauden aikana, jonka seurauksena monissa kuluierissä oli tapahtunut suuria muutoksia. Sain tuloslaskelman ja taseen lähes kokonaan tarkastettua, mutta vastikkeiden tarkastuksessa jouduin pyytämään kokeneemmalta apua, sillä näissä oli otettu ALV huomioon enkä saanut niitä itse täsmäämään asiakkaan toimittamiin laskelmiin. Kollegani avulla sain nämä tarkastettua, jonka jälkeen lähetin vielä viimeiset materiaalityylykset asiakkaalle.

En ollut saanut tällä viikolla alkaneeseen toimeksiantoon vielä puuttuvia materiaaleja, eikä yksi aloittamatta oleva kiinteistöyhtiö ollut vielä valmis tarkastettavaksi, joten aloitin uuden yhdistyksen tarkastamisen. Alkuun perehdyin saamiini materiaaleihin, jonka jälkeen aloitin tarkastuksen tase-eristä. Sain muutaman erän tarkastettua, joiden jälkeen oli aika siirtyä viikonlopun viettoon.

Ensi viikolla tavoitteena olisi saada maanantaina uutena alkanut tarkastus suoritettua kokonaan samoin kuin tänään aloittamani yhdistys.

Viikkoanalyysi 5

Seurantaviikko 5 oli tähän mennessä yksi kiireisimmistä työviikoistani tähän mennessä. Työstin useampaa toimeksiantoa ja näiden lisäksi useampaa pienempää tarkastusta päällekkäin ja näiden lisäksi seurantaviikon aikana tuli tarkastuksissa useampi itselleni melko tuntematon asia, joihin paneudun seuraavaksi.

Maanantaina alkaneessa toimeksiannossa tarkastuksessa piti ottaa huomioon kiinteistöyhtiöissä tapahtunut fuusioituminen (sulautuminen). Sulautumisessa yksi tai useampi yhtiö yhdistyy joko olemassa olevaan tai uuteen perustettavaan yhtiöön, omassa tarkastuksessani kyseessä oli vaihtoehtoista ensimmäinen. Sulautumisessa sulautuvan yrityksen varat ja velat siirtyvät sulautumisen vastaanottavalle osapuolelle kokonaisuudessaan. (Rantsi 23.5.2022.)

Sulautuminen koostuu neljästä vaiheesta:

1. Sulautumissuunnitelman laadinta: sulautumisen osapuolet laativat suunnitelman, jossa kuvataan esimerkiksi tarkempi toteutumistapa, sulautumisen syyt ja vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestykseen tehtävät muutokset.
2. Kuulutuksen hakeminen velkojille: sulautuvan yhtiön velkojille tehdään ilmoitus, jossa kerrotaan sulautumisesta ja annetaan velkojille mahdollisuus vastustaa tätä. Kuulutus on tehtävä kuukauden sisällä sulautumissuunnitelman laatimisesta, tai sulautuminen raukeaa.
3. Sulautumisen täyteen pano: laaditaan osakkeen omistajien tai hallituksen päätös sulautumisesta. Täytäntöönpano on ilmoitettava kuuden kuukauden sisällä päätöksestä tai sulautuminen raukeaa ja siihen tulee liittää kaupparekisterissä myös tilintarkastajan todistus, että sulautuminen on noudattanut osakeyhtiölakia.
4. Lopputilityksen antaminen: sulautuvan yhtiön osalta laaditaan tilinpäätös (lopputilitys), jossa esitetään tapahtumat siltä ajalta jolta tilinpäätöstä ei ole laadittu. (Remander 9.5.2023.)

Sulautumisen muotoja on erilaisia, kun sulautumisessa yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanotettavaan yhtiöön, on kyseessä absorptiosulautuminen. Tytäryhtiösulautumisesta puhutaan, kun sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet sekä muut osakkeisiin

oikeuttavat erityisoikeudet. Omassa tarkastuksessani oli tapahtunut sisaryhtiösulautuminen eli tytäryhtiö sulautui toiseen saman emoyhtiön tytäryhtiöön. Erilaiset sulautumisen muodot on koottu selityksineen taulukkoon kolme. Sulautumisen avulla voidaan keventää konsernin hallintoa, selkeyttää konsernirakennetta, parantaa tehokkuutta ja vähentää hallinnollisia kuluja. (Rantsi 23.5.2022.)

Taulukko 3. Sulautumismuodot (Rantsi 23.5.2022)

Sulautumismuoto	Selitys
Absorptiosulautuminen	Yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön
Kombinaatiosulautuminen	Vähintään kaksi yhtiötä sulautuu yhdessä vastaanottavaan yhtiöön
Tytäryhtiösulautuminen	Tytäryhtiö sulautuu emoyhtiöön, joka omistaa kaikki tytäryhtiön osakkeet ja niihin kohdistuvat oikeudet
Sisaryhtiösulautuminen	Tytäryhtiö sulautuu toiseen saman yhtiön tytäryhtiöön

Tilintarkastuksessa sulautumisen kannalta tärkeintä on tarkastaa, että taloudelliset tiedot ovat oikein. Itselläni työtehtävät keskittyivät fuusion jälkeiseen aikaan, joten tarkastimme sulautuvan yrityksen lopputilinpäätöksen ja varmistimme sen lukujen täsmäävän siirtyneisiin saldoihiin. Tilinpäätöksestä tuli varmistaa, että fuusioitumisesta oli kerrottu, jotta se ei antaisi väärää virheellistä tai harhaanjohtavaa kuvaa yrityksen tilanteesta.

Loppuviikosta aloitin yhdistyksen tarkastuksen, joka eroaa osakeyhtiöiden tarkastamisesta joiltain osin. Suurimpana erona osakeyhtiöön on sen toiminnan tavoite: yhdistyksien tavoitteena ei ole voiton tavoittelu vaan sen aatteellisen tehtävän tai toiminnan edistäminen, jossa niiden toiminnan painopiste on. Yhdistykset ovat velvollisia valitsemaan tilintarkastajan ja varatilintarkastajan (poissulkien pienimmät yhdistykset), jos yhtiö ei valitse tilintarkastajaa on sen valittava toiminnantarkastaja sekä toiminnantarkastajan sijainen. (Tomperi 2018, luku 8.)

Yhdistysten toiminta ei useimmiten riitä kattamaan sen menoja kokonaisuudessaan, vaan tuloja hankitaan esimerkiksi avustusten ja lahjoitusten avulla. Varsinaisesta toiminnasta seuranneet menot ja tulot on eroteltava tuloslaskelmalla erikseen muusta toiminnasta seuranneista menoista ja tuloista, jolloin yhdistyksen tuloslaskelma on erinäköinen verrattaessa osakeyhtiön tuloslaskelmaan. (Tomperi 2018, luku 8.) Tämä erinäköinen ulkonäkö hämmensi alkuun, sillä olen tottunut esitystapaan, jossa tulot on esitetty kokonaisuudessaan ensin ja sen jälkeen menot. Muutaman kerran lukaisun jälkeen aloin hahmottaa miten yhdistyksen tulos oli muodostunut.

Yhdistykset keräävät tuottoensa usein eri tavalla kuin osakeyhtiöt. Niillä voi olla jäsenmaksuja ja yleisavustuksia, joiden tarkastaminen on tärkeää. Jäsenmaksut saadaan yhdistyksen jäseniltä kerättyinä maksuina, ja ne tarkastetaan yhdistyksen toimittamaan jäsenlistaan. Yhdistykset voivat saada yleisavustuksia esimerkiksi miniteriöiltä tai muilta järjestöiltä. Saadut avustukset voidaan kirjata taseella yhtenä summana ilman erottelua. (Tomperi 2018, luku 8.) Tarkastamassani yhdistyksessä oli saatu useaa eri avustusta. Näistä kaikista piti olla päätös, josta tuli selvittää avustuksen suuruus sekä mihin käyttötarkoitukseen se oli myönnetty. Tarkastuksessa pitää varmentua, että varat on käytetty avustusehtojen mukaisesti, esimerkiksi jos yhdistys olisi saanut avustuksen jalkapallokentän kunnostamiseen, ei kyseistä avustusta voida käyttää lainan lyhentämiseen tai toimiston kalusteiden hankintaan.

Yhdistyksen tarkastuksessa hankalinta oli aluksi ymmärtää tuloslaskelman rakenne, kun sellaista ei koulussa tai työelämässä ollut nähnyt aiemmin. Tulevissa yhtiöntarkastuksissa aloitan lukemalla hallituksen pöytäkirjat, sillä näistä käy ilmi saadut avustukset, jonka jälkeen näiden tarkastaminen on helpompaa.

3.6 Seurantaviikko 6

Maanantai 24.3.2025

Työpäivän aloitin selaamalla sähköpostit ja muut saapuneet viestit sekä katsomalla viikon aikataulua. Viikosta on tulossa kiireinen, sillä tällä viikolla pitäisi saada useampi toimeksianto, viime viikolla aloittamani yhdistys ja yksi aiemmin alkanut tarkastus valmiiksi.

Aamulla jatkoin viime viikolla aloittamaani yhdistystä ja työstin sitä eteenpäin tarkastamalla muuttaman taseen ja tuloslaskelman erän. Tästä siirryin työstämään uutta asunto-osakeyhtiötä. Sain tarkastettua pääomavastikkeet ja tuloslaskelman sekä taseen lähes kokonaan, mutta se jäi vielä kesken, sillä jouduin pyytämään asiakkaalta muutamat materiaalit, joita ilman en päässyt tarkastuksessa eteenpäin.

Viime viikolla alkaneen toimeksiannon asiakkaalta saatiin kiinteistöyhtiöihin uudet materiaalit, joten työstin niiden avulla kahta viime viikolla aloittamaani. Lisäksi yhteen kiinteistöyhtiöön, joka ei vielä viime viikolla ollut materiaaleja saatiin ne nyt, joten pääsin aloittamaan sen tarkastuksen. Sain tästä tarkastettua avaavan taseen, tuloksen ja taseen sekä muistiot. Tässä oli muutamia epäselvyyksiä, joten lähetin asiakkaalle materiaalipyynnön työpäivän loppuksi.

Tiistai 25.3.2025

Eilen uutena aloittamaani kiinteistöyhtiöön oli saatu uudet materiaalit, joten aloitin työstämällä sitä eteenpäin. Sain yhtiöstä tarkastettua taseen ja tuloslaskelman sekä fuusiossa siirtyneet erät. Jouduin jälleen kysymään asiakkaalta epäselvyyksiin liittyen, joten tämä jäi tältä osin vielä kesken. Saman yhtiön muihin kahteen kiinteistöyhtiöön saatiin uudet versiot tilinpäätöksistä, jotka prikkasin läpi. Näissä ei ilmennyt virheellisyyksiä, joten nämä kaksi olivat nyt tarkastuksen osalta valmiita.

Myös eilen aloittamaani asunto-osakeyhtiöön ja toiseen aiemmin aloittamaani oli saatu uudet materiaalit, joten viimeistelin näiden tarkastukset saatujen materiaalien avulla ja prikkasin tilinpäätökset. Tämän jälkeen nämä kaksi olivat myös tarkastuksen osalta valmiita.

Loppupäivän jatkoin viime viikolla aloittamaani yhdistystä. Tarkastin vaihto-omaisuutta ja saatuja avustustuottoja. Vaihto-omaisuuden sain tarkastettua inventaarilistan ja myyntilaskujen avulla loppuun. Avustustuottojen tarkastuksessa pääsin melko pitkälle, mutta totesin, että tarvitsen näiden tarkastamisessa kokeneemman apua, joten niiden viimeistely jäi huomiseksi.

Keskiviikko 26.3.2025

Tänään työstin lähes koko päivän yhdistystä. Aamupäivällä kävin kokeneemman kollegani kanssa tarkastukseen liittyviä epäselvyyksiä läpi ja katsoimme yhdessä näitä kohtia tarkastuksesta. Lähetimme asiakkaalle materiaalipyynnön ja sain hyvät neuvot, joiden avulla pääsin edistämään tarkastusta. Sain tarkastettua avustukset loppuun, siirtosaamiset, muut kulut sekä muutaman muun erän. Tarkastus on loppusuoralla ja tästä jäivät kesken enää asiakkaalta pyydettyihin materiaaleihin liittyvät erät.

Loppupäivän työstin seurantaviikolla 4 tarkastamaani yhtiötä. Tästä oli pyydetty asiakkaalta selvennyksiä, jotka saatiin nyt. Tarkastin yrityksen verojaksotuksen sekä marginaaliverot loppuun saatujen materiaalien avulla. Tarkastin yritykseen liittyvät vastuut ja vakuudet, että näistä oli riittävät todistukset ja lopuksi prikkasin saadun tilinpäätösluonnoksen. Tilinpäätöksessä oli melko paljon virheellisyyksiä, joten näistä lähetettiin asiakkaalle listaus, jotka tulisi korjata lopulliseen tilinpäätösversioon.

Torstai 27.3.2025

Aamulla sain uuden version eilen priikkaamastani tilinpäätöksestä, joten aloitin työpäiväni käymällä tämän läpi. Suurin osa ensimmäisessä versiossa olleista virheistä oli korjattu, mutta ei kaikkia, joten lähetin virheellisyydet jälleen asiakkaalle korjattavaksi.

Odotellessani uutta tilinpäätösversiota jatkoin yhdistyksen tarkastamista asiakkaalta saatujen materiaalien avulla. Sain materiaalien avulla tarkastuksen suoritettua kokonaan loppuun ja prikkasin

tästä vielä tilinpäätöksen, jonka jälkeen kokeneempi kollegani kävi tekemäni tarkastuksen. Sain tekemästäni tarkastuksesta palautetta ja ilmoitimme asiakkaalle tarkastuksen valmistuneen. Pyysimme asiakkaalta allekirjoitukset muutamiin meidän dokumentteihimme, ja samalla pyysin heitä lähettämään tarvittavat allekirjoituslinkit, jotta tilinpäätös saatiin allekirjoitettua päävastuullisten osalta.

Iltapäivästä sain jälleen uuden version aamulla priikkaamastani tilinpäätöksestä. Kävin tämän läpi, ja siinä oli edelleen korjaamattomia virheellisyyksiä, joten tämä laitettiin jälleen asiakkaalle korjattavaksi. Uusin versio ei ehtinyt saapua enää työpäiväni aikana, joten sen priikkaaminen jäi perjantaille.

Perjantai 28.3.2025

Tänään aloitin kahden uuden asunto-osakeyhtiön tarkastuksen. Toisessa sain tarkastettua hallituksen ja yhtiökokouksen pöytäkirjat ja osan tuloslaskelmasta ja taseesta, mutta tarkastuksessa oli sen verran epäselvyyksiä, että tarkastus jäi vielä kesken ja lähetin asiakkaalle materiaalityöpyynnön, jossa kysyin samalla epäselvyyksistä. Toisen asunto-osakeyhtiön tarkastuksessa en päässyt kovin pitkälle, asiakas oli lähettänyt vain osan tarvittavista materiaaleista, joten kävin oikeastaan vain saadut materiaalit läpi ja pyysin asiakasta lähettämään vielä puuttuvat materiaalit, jotta tarkastus olisi mahdollista suorittaa.

Iltapäivästä saatiin jälleen uusi versio tilinpäätöksestä, jota olen priikkanut useaan otteeseen torstaina ja perjantaina. Tässä versiossa oli ilmeisesti lähettäessä käynyt jonkinlainen virhe, jonka seurauksena siitä puuttui useita oleellisia sivuja. Näin ollen, pyysimme asiakkaalta uutta versiota, jonka jälkeen lopetin työt tältä viikolta.

Viikkoanalyysi 6

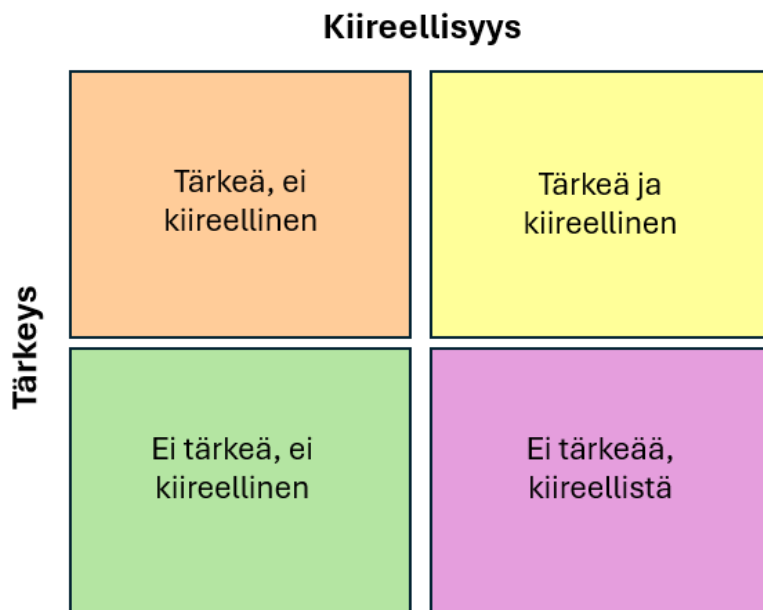
Seurantaviikko oli työtehtävien puolesta monipuolinen ja kiireinen. Työstin useaa eri toimeksiantoa, jotka olivat keskenään myös hyvin erilaisia. Työstin useampaa asunto-osakeyhtiötä, yhdistystä, kiinteistöyhtiöitä ja yhtä isomman yrityksen tarkastusta. Työmäärä oli suuri, mutta sain yhdistyksen tarkastuksen suoritettua loppuun ja edistettyä kaikkia muita tarkastuksia eteenpäin.

Suuren työmäärän takia viikolla korostui aikatauluttamisen ja priorisoinnin tärkeys, sillä kaikkea ei ollut mahdollista työstää samaan aikaan ja tekemistä oli paljon. Työtehtävät oli järjestettävä sen mukaan, mikä oli kiireellistä ja tärkeää. Työtehtävien aikatauluttamiseen ja järjestämiseen olen käyttänyt Exceliä, johon olen koonnut taulukkoon eri toimeksiannot ja näiden valmiina olojen määräraajat. Excel on ollut hyödyllinen, mutta jatkossa voisi olla hyödyllistä hyödyntää sen lisäksi myös muita menetelmiä, joiden avulla työtehtävät saisi vielä tehokkaammin tärkeysjärjestykseen ja näin

tehostettua omaa työskentelyä. Välillä työpäivien aikana huomaa hyppiväni eri tehtävien välillä, vaikka tehokkainta olisi hoitaa niitä tärkeysjärjestyksessä. Jatkossa voisin vastaavassa tilanteessa kokeilla Eisenhowerin matriisia.

Tässä menetelmässä käytetään apuna nelikenttää, johon työtehtävät sijoitetaan. Sen on tarkoitus kertoa, miten työtehtäviä kannattaa priorisoida ja mihin keskittyä nyt sekä minkä siirtää myöhemmäksi. Nelikenttä jakautuu neljään kategoriaan tehtävän kiireellisyyden ja tärkeyden mukaan. (Vikman 21.10.2021.)

Ruutuun tärkeät ja kiireelliset merkittävät ovat tehtäviä, jotka on hoidettava mahdollisimman nopeasti. Nämä tehtävät on tehtävä heti, kun taas tärkeät, mutta ei kiireelliset tehtävät ovat yhtä tärkeitä, mutta niiden aikataulu ei ole niin kiireellinen. Näiden tekemiseen tulee varata aikaa, jolloin ne eivät jää kiireellisempien jalkoihin. Ei tärkeät, mutta kiireelliset tehtävät, saattavat olla tehtäviä, joita ei välttämättä tarvitsisi hoitaa itse vaan ne voisi mahdollisesti delegoida. Viimeisenä ei tärkeät ja ei kiireelliset tehtävät muodostuvat tehtävistä, jotka eivät ole merkittävässä roolissa eikä niiden tekemisellä ole kiire. (Vikman 21.10.2021.)

Kuva 2. Eisenhowerin matriisi (mukaillen Vikman 21.10.2021)

Tällä seurantaviikolla ei työtehtävien puolesta tullut kokonaan uutta asiaa, vaan syvensin osaamista jo aiemmin oppimieni tarkastustoimenpiteiden parissa. Viikon työtehtäviin kuului useamman eri tilinpäätöksen priikkaamista ja läpikäymistä. Kuluneen viikon aikana syvensin osaamistani tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävien taseen ulkopuolisten erien sekä vastuiden tarkastamisessa. Tilinpäätöksen liitetiedoissa tulisi esittää yhtiön antamat vakuudet velkojen

vakuudeksi. Näiden lisäksi tulisi esittää myös muut taloudelliset sitoumukset, muut ehdolliset velat, riita-asiat ja oikeudenkäynnit sekä yrityskauppoihin liittyvät järjestelyt. Näiden esittäminen on tärkeää, sillä ne voivat vaikuttaa merkittävästi yhtiön taloudelliseen asemaan ja niiden esittämättä jättäminen voi antaa väärän kuvan yrityksen tilanteesta. (Honkamäki 8.1.2021.)

Yhtiön antamat vakuudet ovat yleensä selkeitä ja tilintarkastajalle näistä toimitetaan todistukset, joissa eri vakuudet on esitetty, kolmannelta osapuolelta, kuten pankilta. Omissa tarkastuksissani tilinpäätöksissä on esitetty paljon vakuuksia, joita olen täsmäyttänyt erilaisiin vahvistuksiin. Myös esimerkiksi vuokravastuita on esitetty, joihin liittyen olen laskenut pitävätkö esitetyt luvut paikkaansa. Näissä on usein ollut puutteita tai virheellisyyksiä, esimerkiksi on toimitettu lista vakuuksista mutta tilinpäätökseltä on puuttunut näistä osa, tai niitä on kirjattu virheellisesti.

Honkamäen mukaan vakuuksia haastavampia ovat muut taloudelliset sitoumukset ja ehdolliset velat. Ehdolliset velat ovat velkoja, joiden toteutuminen riippuu tapahtumista, jotka ovat yrityksen vaikutusvallan ulkopuolella. Tilinpäätöksen oikeellisuuden varmistamiseksi on tärkeää noudattaa kirjanpitoasetuksen liitetietovaatimuksia ja varmistaa, että kaikki olennaiset vastuut ja sitoumukset on raportoitu. (Honkamäki 8.1.2021.)

3.7 Seurantaviikko 7

Maanantai 31.3.2025

Tänään oli määrä alkaa uusi toimeksianto, mutta asiakkaalta saatiin tieto, etteivät he saa materiaaleja valmiiksi vielä tälle viikolle, joten kyseinen tarkastus siirtyi seuraavalle viikolle. Aamupäivän työstin aiemmilta viikoilta kesken jääneitä toimeksiantoja, kuten muutamaa asunto-osakeyhtiötä ja muutamaa kiinteistöosakeyhtiötä. Lounaan jälkeen pyysin lisää pienempiä yhtiöitä tarkastettavaksi, sillä olin saanut työn alla olevat valmiiksi, tai ne odottivat asiakkaalta materiaaleja.

Sain työstettäväksi kolme yhtiötä, yhden asunto-osakeyhtiön ja muutaman kiinteistöosakeyhtiön. Aloitin työstämällä asunto-osakeyhtiötä ja sainkin tämän tarkastuksen suoritettua lähes kokonaan. Kiinteistöosakeyhtiöiden tarkastuksessa pääsin myös varsin pitkälle, mutta näistä täytyi asiakkaalta pyytää selvityksiä, joten ne jäivät vielä kesken.

Tiistai 1.4.2025

Tänään jatkoin eilen saamieni pikku yhtiöiden tarkastusta. Asunto-osakeyhtiön sain kokonaan valmiiksi ja kiinteistöyhtiöt lähes tulkoot myös. Jatkoin myös edellisviikolla aloittamaani asunto-osakeyhtiön tarkastusta, kun sain asiakkaalta tähän uudet materiaalit. Tarkastukseen liittyen jouduin pyytämään asiakkaalta vielä muutamat lisämateriaalit ja selvennykset.

Iltapäivällä sain tiedon, että erään aiemmin aloittamani toimeksiannon muutamasta tytäryhtiöstä oli viimein saatu materiaalit, joten aloitin sen tarkastamisen ja sain tarkastettua kyseisestä yhtiöstä taaseen erät lähes kokonaan ja tuloslaskelman osalta aloitettua. Päivän päätteeksi laitoin vielä asiakkaalle materiaalitypyynnön puuttuvista materiaaleista.

Keskiviikko 2.4.2025

Olin saanut asiakkailta uusia materiaaleja eilen aloittamaani tytäryhtiöön, joten jatkoin sen tarkastusta. Sain tarkastuksen suoritettua loppuun ja siirryin tilinpäätöksen prikkaukseen. Huomasin tilinpäätöksessä muutamat virheellisyudet, joten kirjoitin näistä korjausehdotukset asiakkaalle. Tämän jälkeen jatkoin erästä asunto-osakeyhtiön tarkastusta lounaaseen asti.

Lounaan jälkeen jatkoin vielä hetken asunto-osakeyhtiön tarkastamista. Tästä täytyi pyytää jälleen materiaaleja, joten tarkastus jäi vielä kesken. Loppupäiväksi pyysin muutaman pienen yhtiön lisää, sillä aiemmin saamani olivat joko tulleet valmiiksi, tai odottivat asiakkaalta materiaaleja. Sain työn alle kaksi kiinteistöosakeyhtiötä, joista toisen ehdin aloittamaan vielä tänään. Tästä puuttuivat hallituksen ja yhtiökokouksen pöytäkirjat, joita tarkastus jäi vielä odottamaan. Toisen kiinteistöyhtiön aloituksen jätin huomiseksi.

Torstai 3.4.2025

Aamulla aloitin eilen saamani kiinteistöosakeyhtiön tarkastuksen. Sain edistettyä tarkastusta hyvin, mutta myös tästä yhtiöstä puuttuivat pöytäkirjat, joten tarkastus jäi odottamaan näiden saamista. Aloitin vielä yhden uuden asunto-osakeyhtiön tälle viikolle. Tämän tarkastuksen sain suoritettua kokonaan, sillä yhtiössä ei ollut tehty lainaosuussuorituksia eikä sillä ollut urakoita.

Iltapäivällä sain useammalta asiakkaalta vastauksia eri yhtiöihin liittyen, joten pääsin työstämään näitä loppuun. Loppupäivä meni useamman kiinteistöyhtiön tarkastuksen ja tilinpäätöksen prikkauksen parissa. Sain muutaman yhtiön tarkastuksen valmiiksi, ja osassa jäi vielä kysyttävää, joten kirjoitin päivän lopuksi vielä muutaman materiaalitypyynnön asiakkaille.

Perjantai 4.4.2025

Olin saanut aamulla eilen lähettämiini materiaalitypyyntöihin vastauksia, joten aloitin aamuni käymällä näitä läpi ja vastailemalla asiakkaiden kysymyksiin. Asiakkaiden lähettämien materiaalien avulla jatkoin kahta asunto-osakeyhtiön tarkastusta. Toiseen olin harmikseni saanut virheelliset materiaalit, joten joudun pyytämään ne asiakkaalta uudestaan. Toisen sain saatujen materiaalien avulla tarkastettua loppuun. Päivällä oli myös palaveri erästä tulevasta toimeksiannosta, jossa kävimme läpi toimeksiantoa ja työnjakoa.

Iltapäivällä jatkoin aiemmin tällä viikolla saamieni kiinteistöyhtiöiden tarkastusta. Näistä yhden sain muuten valmiiksi, mutta kokeneempi kollegani otti sen vielä työn alle, sillä sen tarkastuksessa ilmeni asioita, joihin oma osaamiseni ei vielä riitä. Viimeistelin muutamaa muuta tarkastusta niin pitkälle kuin pystyin ja lähetin vielä muutaman materiaalipyynnön asiakkaalle.

Viikkoanalyysi 7

Tämä viikko oli töiden puolesta aiempia rauhallisempi, sillä alun perin tälle viikolle ajoitettu koko viikon kestävä tarkastus siirtyi tulevalle viikolle. Koska siirtynyt tarkastus on iso kokonaisuus, en pyytänyt päästä tälle viikolle sellaisiin tarkastuksiin, jotka voisivat venyä ensi viikolle vaan työstin koko viikon pienempiä yhtiöitä. Näiden tarkastaminen on nopeampaa, jolloin ne eivät todennäköisesti veny ajallisesti niin paljoa verrattuna isompiin tilintarkastuksiin. Näin pyrin välttämään suuret päällekkäisyydet, jotka tekevät työviikoista raskaita ja pitkiä.

Seurantaviikkojen aikana olen työstänyt paljon pienempien yhtiöiden tarkastuksia. Huomaan oman työskentelyni rutinoituneen ja nopeutuneen näiden viikkojen aikana. Pystyn suorittamaan tarkastuksia pitkälti itse, ja vaikka edelleen tulee tilanteita vastaan, joissa tarvitsen kokeneempien kollegoiden apua, on oma työskentelyni varmempaa ja tehokkaampaa verrattuna seurantajakson alkuun. Koen kuitenkin, että olen päässyt pienempien yhtiöiden tilintarkastuksien avulla hyvin sisään, mitä tilintarkastuksessa pitää ottaa huomioon ja miten tarkastuksessa kannattaa edetä. Nämä ovat tilintarkastuksen näkökulmasta yksinkertaisempia tarkastuksia, mutta niiden kautta saadut opit ovat tukeneet myös isommissa tarkastuksissa toimimista.

Pienten yhtiöiden tarkastuksissa suoritan tarkastustoimenpiteet itsenäisesti, vaikka kokeneempi kollegani käykin tekemäni tarkastuksen läpi sen ollessani valmis. Tehdessäni tarkastuksia olen pyrkinyt noudattamaan ohjenuoraa, jonka sain kollegaltani harjoitteluni ensimmäisten viikkojen aikana: "Mitä ei ole dokumentoitu, ei ole tehty".

Tällä lauseella tarkoitetaan, että dokumentoinnilla, eli asioiden, kuten tarkastustoimenpiteiden suorittamisen ylös kirjaamisella, pystytään varmentamaan myös myöhemmin, että työ on tehty. Pelkkä tarkastustyö ei siis riitä, vaan dokumentointi on olennainen osa tilintarkastusta. Dokumentoinnin avulla suunnitellaan ja johdetaan tarkastustyötä, varmistutaan työn laadusta, viestitään tehokkaasti omalle tiimille kuin myös asiakkaalle ja varmistetaan, että suoritetut tarkastus toimenpiteet voidaan todentaa myös myöhemmin. Dokumentointia myös arvioidaan PHR:n laaduntarkastuksissa, joita tilintarkastuksiin suoritetaan ja ne voivat olla tutkinnan kohteena mahdollisissa oikeudenkäynneissä. (Laine 28.8.2024.)

Suoritettu työ pitää olla dokumentoituna alusta loppuun saakka. Eli tarkastuksesta on dokumentoitu asiakkaan hyväksyntä, suoritettun tarkastuksen suunnittelu, itse tarkastus ja evidenssin hankinta sekä tarkastuksen loppuun saatto tarkastuskertomuksella. Työpapereille on dokumentoitava vähintään:

- kuka työn on tehnyt ja milloin
- mitä on tarkastettu, niin että tarkastuksen kohteet ja käytetyt dokumentit on mahdollista löytää myös myöhemmin eli tarkastettujen laskujen ja tositteiden numerot on merkattava ylös
- kuka työn on käynyt läpi. (Laine 28.8.2024.)

Dokumentoinnilla osoitetaan, että tarkastus ja sen raportointi on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Dokumentoinnista on säädetty ISA 230-standardissa. Sen mukaan tilintarkastajan on laadittava sellaiset asiakirjat, joista ilmenee riittävä ja asianmukainen selvitys annetulle tilintarkastuskertomukselle ja todisteet, että tarkastus on suunniteltu sekä suoritettu noudattaen ISA-standardit ja lakeja. ISA 230-standardin mukaan dokumentaatio on riittävällä tasolla, kun toinen kokenut tilintarkastaja, joka ei tunne asiakasta entuudestaan pystyy saamaan käsityksen tarkastuksen sisällöstä ja saadusta evidenssistä. (IFAC 2024, 164–165; Laine 28.8.2024.)

Kerätty tilintarkastusaineisto kootaan tilintarkastuskansioon ja kaiken evidenssin, johon tilintarkastuskertomus perustuu, on oltava kerättynä ennen kertomuksen antamista. Tilintarkastuskansio tulee sulkea tilintarkastuslain mukaan 60 päivän kuluessa tilintarkastuskertomuksen antamisesta. Myös ISA 230-standardin mukaan tilintarkastuskansion hallinnollinen prosessi suoritettava loppuun hyvissä ajoin tilintarkastuskertomuksen antamisen jälkeen. (IFAC 2024, 165–166; Laine 28.8.2024.)

Dokumentaatio on iso osa tilintarkastusprosessia ja sen oikein toteuttaminen on erittäin tärkeää. Dokumentointi ei ole pelkkä muodollisuus, vaan iso osa tilintarkastuksen laatua ja läpinäkyvyyttä. Mielestäni saamani neuvo ”mitä ei ole dokumentoitu, ei ole tehty” on erityisen hyvä ohjenuora, jota käyttämällä tarkastuksesta tulee dokumentoitua kaikki tehty työ jo työtä tehdessä.

3.8 Seurantaviikko 8

Maanantai 7.4.2025

Maanantai alkoi jälleen sähköpostien läpikäymisellä ja viikon aikatauluun perehtymisellä. Tällä viikolla alkaisi kaksi isompaa toimeksiantoa, joten näillä näkymin ainakin alkuviikko kuluu näiden parissa. Aamupäivän työstin aiemmilta viikoilta kesken jääneitä pikkuyhtiöitä valmiiksi, osaan vaadittiin vain viimeistelyä ja osaan oli saatu puuttuvia materiaaleja, joiden avulla jatkoin tarkastusta. Sain kolme pikkuyhtiötä kokonaan valmiiksi, ja näiden jälkeen oli aloituspalaveri tänään alkavasta uudesta toimeksiannosta.

Alkupalaverissa kävimme läpi työnjakoa tiimin kesken, käytössä olevia ohjelmia sekä tarkastuksen erikoispiirteitä. Palaverin jälkeen aloin työstämään omia osuuksiani, joita olivat ostot ja palkat. Ensimmäisenä työn alle otin ostot, joiden tarkastus on tullut melko tutuksi seurantaviikkojen aikana, joten pääsin nopeasti kiinni työntekoon. Tänään tein oikeastaan vain analyyttisen vertailun, eli vertailin tilinpäätöksen lukuja edellisvuoden vastaaviin lukuihin. Ehdin aloittaa ostolaskujen tarkastusta, mutta tämä jäi vielä kesken.

Tiistai 8.4.2025

Tänään jatkoin eilen aloittamaani toimeksiantoa heti aamusta, mutta kesken työstön sain tiimiltä ilmoituksen, että tarkastus laitetaan jäihin, sillä yrityksen luvut eivät olleet vielä valmiit ja tulevat oletettavasti muuttumaan paljonkin. Näin ollen tarkastusta ei kannata edistää ennen kuin lopulliset luvut saadaan valmiiksi.

Tämän jälkeen siirryin jälleen työstämään pienempiä yhtiöitä, joita oli jäänyt kesken. Sain kaksi kokonaan tarkastettua ennen kuin oli seuraavan toimeksiannon starttipalaverin aika. Kävimme palaverissa toimeksiantoa läpi, tehtävänjakoa ja toimeksiannon erityispiirteitä. Toimeksianto on suuri, ja tiimi myös iso, joten alkuun sain tehtäväksi laskea otoskoot ostojen tarkastukseen sekä myyntien tarkastukseen. Otoskoot olivat molempiin suuret, johtuen yrityksen isosta koosta, joten otoksien valintaan, eli tarkastettavien laskujen valintaan meni yllättävän paljon aikaa. Työskentelyä hidasti myös Excel-muodossa ollut pääkirja, sillä suuren koon takia tiedosto oli hyvin hidas käyttää ja vei paljon aikaa. Sain päivän päätteeksi ostojen osalta otannat tehtyä, joten huomiseksi jäi vielä myynnin otoksien laskeminen ja tarkastettavien laskujen valitseminen.

Keskiviikko 9.4.2025

Aamulla aloitin työstämään eilen alkaneen toimeksiannon myynnin otosta. Alkuun suoritin myynnin tileille analyyttisen tarkastuksen, jonka jälkeen siirryin otoksen pariin. Ensin laskin otoskoon, jonka jälkeen siirryin valitsemaan laskut pääkirjalta. Jälleen otoskoko oli suuri, ja laskujen hakuun pääkirjalta meni kauan johtuen pääkirjan hitaudesta. Sain otoksen valmiiksi lounaan jälkeen, joten siirryin sen jälkeen pienempien yhtiöiden tarkastuksen pariin.

Ensin kävin läpi kokeneemman kollegani kanssa erästä asunto-osakeyhtiön tarkastusta, sillä tässä oli paljon epäselvyyksiä. Saimme yhdessä selvitettyä suurimman osan näistä, jonka jälkeen kirjoitimme asiakkaalle vielä materiaalipyynnön meiltä puuttuvista materiaaleista sekä selvityspyynnön epäselvistä kohdista. Päivän päätteeksi aloitin vielä yhden uuden asunto-osakeyhtiön tarkastuksen, jonka sain suoritettua melko pitkälle, mutta tästä puuttui muutamat materiaalit, joten sen tarkastus jäi vielä kesken ja odottamaan asiakkaalta saapuvia materiaaleja.

Torstai 10.4.2025

Tänään jatkoin eilen ja tiistaina työstämäni toimeksiantoa. Minulle jaettiin tehtäväksi tarkastuksen yksinkertaisempia eriä, kuten rahojen ja pankkisaamisten tarkastus, oman pääoman tarkastus ja muiden velkojen ja siirtovelkojen tarkastukset. Suoritin näiden erien tarkastukset kahteen konsernin yhtiöön. Näiden tarkastuksien jälkeen siirryin jälleen työstämään pikkuyhtiöiden tarkastuksia.

Viimeistelin yhden kiinteistöosakeyhtiön tarkastuksen ja aloitin vielä yhden uuden asunto-osakeyhtiön tarkastuksen. Asunto-osakeyhtiön sain lähes valmiiksi, tästä puuttuvat enää viimeistelyt, jonka jälkeen sen tarkastus on valmiina.

Perjantai 11.4.2025

Aamulla jatkoin eilen aloittamaani asunto-osakeyhtiötä ja viimeistelin sen tarkastuksen loppuun. Tänään ei ollut enää tarkastettavaksi isommista tarkastuksista minulle jaettuja eriä, joten koko päivä kului pienempien yhtiöiden tarkastuksien parissa. Aamupäivällä pyysin lisää asunto-osakeyhtiötä tarkastettavaksi tuleville viikoille, ja sain näitä viisi kappaletta. Hain näihin kaikkiin materiaalit valmiiksi, jotta niiden työstämisen aloittaminen on jatkossa nopeampaa. Materiaalien haun jälkeen aloin työstämään ensimmäistä yhtiötä, josta sain tarkastettua suurimman osan. Meiltä puuttui osa materiaaleista, joten tarkastus jäi vielä osittain kesken.

Illtapäivällä eräältä asiakkaalta toiseen toimeksiantoon liittyen tuli viesti, että he olivat korjanneet muutamat virheellisyudet tuloslaskelmalta ja taseelta, joten siirryin tämän tarkastuksen pariin. Tarkastin korjatut tuloslaskelman ja taseen, jonka jälkeen prikkasin vielä uuden tilinpäätösversion. Kaikki erät oli korjattu eikä tilinpäätöksestä havaittu virheellisyyksiä, joten tämä tarkastus saatiin valmiiksi ja se jäi odottamaan muiden samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden tarkastuksien valmistumista.

Viikkoanalyysi 8

Viimeisen seurantaviikon työtehtävät elivät ja muuttuivat paljon alkuperäisestä suunnitelmasta. Alun perin tällä viikolla oli tarkoitus alkaa kaksi isompaa toimeksiantoa, mutta viikon kuluessa vain toinen näistä toteutui lopulta. Viikon aikana työstin tiistaina alkanutta uutta toimeksiantoa, ja sen lisäksi paljon pienempien yhtiöiden tilintarkastuksia. Kuluneen seurantaviikon aikana syvennyin erityisesti ostojen tarkastamiseen.

Ostot ovat useimmiten yksi suurimmista kulueristä, joten niiden tarkastus on keskeinen osa tilintarkastusta. Ostoissa virheellisesti kirjatut tai puuttuvat ostot vaikuttavat suoraan yrityksen tulokseen,

joten virheellisyydet voivat vääristää olennaisesti yrityksen esittämää tulosta. Ostojen tarkastamiseen liittyy monia eriä osia, kuten analyttinen tarkastus, ostolaskujen tarkastus otoskoon mukaisesti, katkon tarkastus ja sisäisten kontrollien tarkastus. Näiden menetelmien avulla pyritään varmistamaan ostojen olevan olennaisilta osin oikein.

Ostojen tarkastuksessa tulee varmentua monista samoista asioista, kuten liikevaihdon yhteydessä, jota käsiteltiin viikkoanalyysissä numero kolme. Ostojen tarkastuksessa tulee siis varmentua seuraavien kannanottojen oikeellisuudesta: tapahtuminen, täydellisyys, oikeellisuus, luokittelu ja katko (Halonen ja Steiner 2010, 335–342).

Tapahtumisen tarkastuksessa on tavoitteena varmistua, että kirjatut ostot ovat tapahtuneet oikeasti. Tapahtumisesta voidaan varmistua esimerkiksi tarkastamalla ostolaskuja, ja näihin liittyviä ostotilauksia ja saapumisilmoituksia. Tarkastuksen yhteydessä selvitetään, onko ostolasku yrityksen liiketoimintaan liittyvä ja onko se käsitelty sekä hyväksytty asianmukaisesti noudattaen yhtiön säännöksiä. Toinen ostoihin liittyvä kannanotto on täydellisyys, jonka tavoitteena on varmistaa kaikkien tilikauden aikana tehtyjen ostojen olevan myös kirjattu kirjanpitoon. Täydellisyydestä pyritään varmentumaan esimerkiksi käymällä yrityksen käyttämien ohjelmien kontroleja läpi. (Halonen & Steiner 2010, 335–338.)

Ostojen oikeellisuuden tarkastamisessa pyritään varmentumaan, että ostot on kirjattu oikeilla summilla. Ostolaskulla olevan summan pitäisi siis täsmätä kirjanpitoon kirjattuun ostoon ja niiden arvostus tulisi olla oikein eli esimerkiksi olla kirjattuna ilman arvonnäköä. Ostot tulee luokitella omille tileilleen, riippuen siitä mitä on ostettu. Olennainen osa ostojen tarkastusta, on varmentua niiden kuulumisesta kyseiselle tilikaudelle. Tämä tarkastetaan katkon yhteydessä. Katkossa valitaan tarkastettavan tilikauden lopusta ja uuden alkaneen tilikauden alusta tietyltä aikaväliltä laskuja ja tarkastetaan, että nämä ovat kirjattu oikealle tilikaudelle. (Halonen & Steiner 2010, 338–342.)

Kuluneiden seurantaviikkojen aikana olen suorittanut ostojen tarkastustoimia useissa tarkastuksissa ja erilaiset tarkastustoimenpiteet ovat tulleet näiden viikkojen aikana tutuiksi. Huomaan työskentelyni näiden tarkastuksissa nopeutuneen ja rutinoituneen jo jonkin verran. Olen oppinut käyttämään erilaisia otoskoon laskentaan tarkoitettuja laskureita, joiden avulla varmennutaan oikeasta otoskoosta, jolloin saadaan tarkastettua sellainen kokonaisuus laskuja, että olennaisen virheellisyyden riskiä saadaan pienennettyä. Olen myös käyttänyt seurantaviikkojen aikana monia eri ostolaskuohjelmia, joista laskuja on pitänyt hakea. Huomaan näiden tuleen tutuiksi ja niiden käyttämisen on nyt nopeampaa ja sujuvampaa, kun aikaa ei enää mene ohjelmiin tutustumiseen ja toimintojen etsintään.

Kaiken kaikkiaan seurantaviikko oli töiden puolesta suhteellisen rauhallinen ja pääsin syventymään melko rauhassa kuhunkin tarkastukseen ilman liiallista kiireen tuntua. Tähän viikkoon loppuivat viikkoraportoinnit ja edelleen opeteltavaa on niin ostojen tarkastuksessa kuin tilintarkastuksessa yleisestikin sekä ohjelmistojen käytössä, mutta omaan tekemiseen on selvästi tullut varmuutta, enkä tarvitse kokeneempien apua yhtä paljon kuin seurantajakson alkuvaiheilla.

4 Pohdinta

Opinnäytetyöni seurantajakso on tullut päätökseen. Kuluneet kahdeksan seurantaviikkoa olivat työntäyteiset ja hyvin opettavaiset. Seurantajakson alussa olin työskennellyt noin kaksi kuukautta tilintarkastuksen parissa ja olin aloittelevan toimijan tasolla, tarvitsin paljon neuvoja ja oma tekemiseni oli melko hidasta. Seurantajakson päätteeksi huomaan kehittyneeni huomasti verrattuna seurantajakson alkuun, erilaiset työpaperit ovat tulleet tutuiksi ja pystyn työskentelemään paljon itsenäisemmin. Myös erilaisten ohjelmistojen ja järjestelmien käyttäminen on nopeampaa seurantajakson alkuun verrattuna.

Työni alussa asetin ammatillisen kehitykseni päätavoitteeksi päästä paremmin sisään tilintarkastajan työhön, eli syventämään ymmärrystäni siitä minkälaisia työtehtäviä se pitää sisällään ja mitä tietoja ja taitoja työskentelyssä vaaditaan sekä siitä, mitä itse tilintarkastus on. Harjoittelua edeltävä mielikuvani tilintarkastajan ammatista muodostui lähinnä koulun kursseilta opituista sekä tuttavien kertomista kokemuksista, eli omaa aiempaa kokemusta tilintarkastuksesta ei ollut. Harjoitteluni aika koen saaneeni melko hyvän käsityksen mistä kaikesta tilintarkastusprosessi muodostuu: suunnittelusta ja riskien laadinnasta, evidenssin hankkimisesta ja tilintarkastustoimenpiteiden suorittamisesta ja näiden dokumentoimisesta sekä lopussa tarkastuksen viimeistelystä sekä tilintarkastuskertomuksen antamisesta. Ennen harjoitteluani koin hankalaksi hahmottaa mistä koko prosessi muodostui, mutta työskentelyn ja opinnäytetyöni kautta olen huomannut, että jokaisella prosessin osalla on merkittävä rooli tarkastuksen onnistumisen kannalta.

Oma harjoitteluni ja seurantajaksoni sijoittuivat tilintarkastuksen näkökulmasta kiirekauteen, joten olen päässyt olemaan osallisena monenlaisissa toimeksiantoissa ja työskentelemään erilaisten yhtiöiden ja erilaisten tiimien parissa. Oma osaamistani olen kehittänyt erilaisten tarkastustoimenpiteiden parissa. Monet tarkastukset, kuten rahojen ja pankkisaamisten tai oman pääoman tarkastus on hyvin usein samalla kaavalla toistuva tarkastus, johon rutinoitui nopeasti. Monet muut erät vaativat enemmän omaa harkintaa ja osaamisen soveltamista, ja näiden parissa huomaan itselläni olevan vielä kehitettävää, vaikka niidenkin työstäminen luonnistuu paremmin kuin seurantajakson alussa. Huomaan myös ymmärtäväni paremmin syy-seuraussuhteita sen sijaan, että tekisin ainoastaan yksittäisiä huomioita tarkastuksessa esiintyvistä asioista. Koen ymmärtäväni paremmin, mitä erilaisten yhtiöiden tarkastamisessa tulee ottaa huomioon, esimerkiksi osakeyhtiön ja säätiön tarkastuksia ei voi suorittaa samalla kaavalla, vaan näissä tulee huomioida yhtiön toimialaan ja yhtiön luonteeseen liittyvät vaatimukset ja erityispiirteet.

Kiirekausi on pakottanut kehittämään omaa ajanhallintaa sekä priorisointitaitoja, sillä samaan aikaan on saattanut olla päällekkäin useampi toimeksianto, joiden kanssa on pitänyt tasapainotella

pysyen samalla kuitenkin annetuissa määräajoissa. Olen hyödyntänyt työtehtävien aikatauluttamisessa omaa Exceliä, johon olen kerännyt kaikki toimeksiannot, joissa olen ollut mukana ja värikoodannut ne sen mukaan, mikä missä vaiheessa mikäkin niistä on. Kyseinen Excel on helpottanut huomattavasti omaa työskentelyä ja aikatauluissa pysymistä, kun eri värikoodien avulla on heti erottanut, mikä on kiireellinen eli mihin siirtää sen hetkisen työpanoksen. Erilaisissa tiimeissä työskentely on kehittänyt tiimitaitoja sekä kommunikointitaitoja niin paikan päällä kuin myös etäyhteyksien välityksellä.

Erilaisten toimeksiantojen mukana on tullut reippaasti uusia ohjelmia ja ohjelmistoja, joiden parissa on pitänyt työskennellä. Seurantajakson alkuun verrattuna huomaan omaksuneeni useat ohjelmistot suhteellisen hyvin, jolloin näiden kanssa työskennellessä aikaa ei kulu eri toimintojen etsimiseen, vaan työskentely on tehokasta ja aikaa säästävää. Kuluneen seurantajakson aikana työskentelin erityisesti Netvisorin, Procountorin ja useiden isännöintijärjestelmien kanssa. Vaikka kaikista järjestelmistä löytyykin samat asiat, ovat ne keskenään varsin erilaisia käyttää, mikä aiheutti hankaluuksia varsinkin alkuun. Eri järjestelmistä eri asiat, kuten ostolaskut tai hallituksen pöytäkirjat saattoivat löytyä aivan eri paikoista, joten jokaiseen järjestelmään joutui paneutumaan alkuun. Eri asiakkaat myös käyttävät eri järjestelmiä eri tavoin, jonka seurauksena materiaalit saattoivat löytyä samasta ohjelmasta aivan eri paikoista kahdessa eri tarkastuksessa.

Järjestelmiä oppi käyttämään vain tekemällä ja kokeilemalla, ja huomaan ymmärtäväni esimerkiksi Netvisorin ja isännöintijärjestelmien toimintaa huomattavasti paremmin nyt verrattuna harjoitteluni alkuun. Osaan etsiä materiaalia ja kokeilla eri reittejä sen löytämiseksi itsenäisesti. Uusien järjestelmien kanssa toimimisessa suurin apu on ollut kollegat, heiltä on saanut neuvoja, mistä he itse ovat löytäneet materiaaleja kyseisestä järjestelmästä ja muutenkin neuvoja järjestelmien käyttöön. Avun kysyminen on nopeuttanut työskentelyä ja oppimista, sillä aikaa ei kulunut pelkästään järjestelmässä sivulta toiselle hyppimiseen.

Opinnäytetyön aikana kirjoitetuista viikkoanalyyseista on noussut paljon hyödyllisiä ideoita ja oivalluksia, joita aion soveltaa myös jatkossa työelämässä. Esimerkiksi viikkoanalyysissa kuusi käsitteelin Eisenhowerin matriisia, jota tulen hyödyntämään jatkossa etenkin kiirekaudella tukemaan omaa työskentelyä. Viikoittaisten analyysien avulla oivalsin, että tarkastuksissa kannattaa käyttää aikaa erityisesti materiaalien huolelliseen läpikäymiseen. Esimerkiksi hallinnon pöytäkirjoista saattaa löytyä vastaus tarkastuksessa eteen tulleeseen kysymykseen. Vaikka näiden läpikäyminen on välillä hidasta ja materiaalia voi olla välillä paljonkin, helpottaa tämä tarkastuksen edetessä. Tulen myös jatkossa pyrkimään tarkastuksien parissa muistamaan kollegani lausahduksen: ”Mitä ei ole dokumentoitu, ei ole tehty”. Tämän yksinkertaisen säännön avulla muistaa dokumentoida kaiken, johon tarkastustoimenpiteitä on tehty, ja niistä kertyneet havainnot.

Vaikka olen kehittynyt harjoitteluni aikana mielestäni paljon, on oma osaamiseni tilintarkastuksessa edelleen alkutekijöissä. Uusi asioita tulee työskennellessä jatkuvasti vastaan ja tulevaisuudessa erilaisia oppimismahdollisuuksia on runsaasti. Koen, että tilintarkastajana ei ole kokonaan täysin valmis, vaan omaa osaamista tulee kehittää jatkuvasti. Tämä tekee työstä jatkuvasti mielenkiintoista ja motivoivaa.

Jatkossa kokemusta tulen kartuttamaan erilaisten työtehtävien kautta ja laajentamalla osaamista myös muiden tilintarkastuksen vaiheiden, kuten suunnittelun ja riskien laadinnan parissa. Lisäksi tulen paneutumaan tarkemmin ISA-standardeihin, jotka määrittelevät pitkälti tilintarkastusta sekä kirjanpito- ja osakeyhtiölakeihin, joiden tuntemuksesta on tarkastuksissa paljon hyötyä. Erilaiset koulutukset ja kokeneempien kollegoiden kanssa keskustelut sekä heiltä saadut neuvot tulevat olemaan suuressa merkityksessä oman kehittymiseni kannalta. Myös itseopiskelu uusien asioiden parissa tulee olemaan avainasemassa kehitykseni kannalta myös opinnäytetyöprosessini ulkopuolella.

Oppimispäiväkirjan tekeminen harjoitteluni ohella on tukenut oppimistani ja kehittymistäni. Sen avulla olen päässyt syventymään työssä tulleisiin uusiin asioihin paremmalla ajalla ja omalla tahdillani ja näin ollen laajentamaan ymmärrystäni teorian osalta kirjanpidossa ja tilintarkastuksen ominaispiirteissä. Oppimispäiväkirjan avulla pystyi refleктоimaan omaa oppimistani ja jäsentelemään uusia asioita, joita saattoi tulla useita päivässä. Oman työskentelyn viikoittainen analysointi loi käsityksen omista vahvuuksista ja kehityskohteista, ja viikkoanalyysien avulla pystyin seuraamaan omaa kehittymistä ja havainnoimaan, millaisissa tilanteissa suoriuduin aiempaa paremmin ja missä taas tarvitsi edelleen kokeneempien ohjausta eli oli itselleni haastavampaa.

Oppimiskirjan kirjoittaminen vaati kärsivällisyyttä, pitkäjänteisyyttä sekä suunnitelmallisuutta. Jotta pysyin prosessille asettamassani aikataulussa, oli arjessa aikataulutettava sopivia hetkiä opinnäytetyön kirjoittamiselle. Työpäivien aikana tein muistiinpanoja, jotta työn kirjoittaminen oli helpompaa työpäivien jälkeen. Koen oppimispäivätyylisien opinnäytetyön soveltuneen kiireiseen arkeeni, ja samalla se on tukenut oppimistani ja kehittymistäni työelämässä, sillä olen joutunut syvällisemmin paneutumaan kirjanpidon ja tilintarkastuksen eri aiheisiin opinnäytetyöni johdattelemana.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprosessini ja harjoitteluni aikana olen kehittynyt tilintarkastajana, ajanhallinnassa sekä tiimityöskentelijänä. Ymmärrän paremmin tilintarkastajan työn vaatimuksia ja tilintarkastusprosessin rakennetta sekä erilaisia tarkastustoimenpiteitä ja niiden tarkoitusta. Päiväkirjamuotoinen työ auttoi jäsentelemään oppimaani ja pääsin sen kautta syventymään teoriaan. Työanalysoinnit ohjasivat tunnistamaan omia heikkouksia ja vahvuuksia, joiden avulla tunnistin kehityskohteita omassa työskentelyssäni.

Lähteet

Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599.

Halonen, K. & Steiner, M. 2010. Tilintarkastusprosessi käytännössä. Alma Talent Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu: 26.11.2024.

Honkamäki, T. 8.1.2021. Taseen ulkopuoliset erät ja vastuut. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/tilintarkastus/taseen-ulkopuoliset-erat-ja-vastuut>. Luettu: 30.3.2025.

IFAC 2024. Handbook of International Quality Management, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services, 2023–2024 Edition volume I. IAASB. New York. Luettavissa: <https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2024-08/IAASB-2023-2024-Handbook-Volume-1.pdf>. Luettu 1.2.2025.

Kiinteistöliitto s.a. Taloyhtiön yhtiöjärjestys. Luettavissa: <https://www.kiinteistoliitto.fi/taloyhtio/yhtiöjärjestys/>. Luettu: 9.3.2024.

Kirjanpitolautakunta 28.3.2017. Yleisohje konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Luettavissa: https://kirjanpitolautakunta.fi/documents/10197/10349155/konserniyleisohje_pv.pdf. Luettu: 2.3.2025.

Laine, R. 12.2.2021. Miksi ja miten tasekirja prikataan? Suomen Tilintarkastajat. Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/blogit/miksi-ja-miten-tasekirja-prikataan/>. Luettu 23.2.2025.

Laine, R. 28.8.2024. Työn dokumentoiminen on osa tilintarkastusta. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/tilintarkastus/tyon-dokumentoiminen-on-osa-tilintarkastusta>. Luettu: 6.4.2025.

Rantsi, K. 23.5.2022. Yritysjärjestelyt – sulautuminen ja jakautuminen. Rantalainen. Luettavissa: <https://www.rantalainen.fi/julkaisut/artikkelit/yritysjarjestelyt-sulautuminen-ja-jakautuminen/>. Luettu 23.3.2025.

Rautiainen, J. 21.4.2023. Rahoitusvastike – rahastointi ja tuloutus. Kiinteistökattaus. Luettavissa: <https://kiinteistokattaus.fi/rahoitusvastike-rahastointi-ja-tuloutus/>. Luettu: 23.2.2025.

Remander, H. 9.5.2023. Sulautumiselle kohti yksinkertaisempaa konsernirakennetta ja tehokkaampaa liiketoimintaa. Nordia. Luettavissa: <https://nordialaw.com/fi/ajankohtaista-sulautuminen/>. Luettu: 23.3.2025.

PRH s.a. Tilintarkastusvalvonta. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/tilintarkastusvalvonta.html>. Luettu 2.2.2025.

Salmi, I. 2020. Mitä tilinpäätös kertoo? 10. uudistettu painos. Edita Publishing Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu 25.11.2024.

Suomen Taloushallintoliitto ry s.a. Tilinpäätös. Luettavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/tilinpaatos/>. Luettu: 11.5.2025.

Suomen Tilintarkastajat ry s.a. Kansainväliset tilintarkastusstandardit (ISA-standardit). Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/jasenelle/hyva-tilintarkastustapa/kansainvaliset-tilintarkastusstandardit-isa-standardit/>. Luettu: 25.11.2024.

Suomen Tilintarkastajat ry 2.11.2021. Liikevaihdon tilintarkastus. Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/suositukset/liikevaihdon-tilintarkastus/>. Luettu: 9.3.2025.

Suomen Tilintarkastajat ry 1/2020. Pääkirjanpitoventtien ja muiden oikaisujen tilintarkastus väärinkäytöksen näkökulmasta. Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/wp-content/uploads/2020/08/pkirjanpitoventtien-ja-muiden-oikaisujen-tilintarkastus-vrinkytksen-nkkulmasta.pdf>. Luettu: 2.3.2025.

Tilastokeskus 2025. Kuluttajahintaindeksi. Luettavissa: <https://stat.fi/tilasto/khi#reference>. Luettu 2.3.2025.

Tilastokeskus 28.1.2025. Vuokran tarkistaminen elinkustannusindeksillä. Luettavissa: <https://stat.fi/vuokran-tarkistaminen-elinkustannusindeksilla>. Luettu: 2.3.2025.

Tomperi, S. 2023. Kehittyvä kirjanpitoaito. 19. uudistettu painos. Edita Publishing Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu: 23.2.2025.

Tomperi, S. 2018. Tilintarkastus normeista käytäntöön. 4. uudistettu painois. Edita Publishing Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu: 23.3.2025.

Verohallinto 1.1.2025. Käytettyjen tavaroiden arvonlisäverotus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48682/kaytettyjen-tavaroiden-arvonlisaverotus2/>. Luettu: 16.3.2025.

Vikman, V. 21.10.2021. Oletko kokeillut Eisenhowerin matriisia? Yksinkertainen työkalu helpottaa priorisointia ja vähentää stressiä. Duunitori. Luettavissa: <https://duunitori.fi/tyoelama/eisenhowerin-matriisi>. Luettu: 30.3.2025.